

Miljø- og Energiministeriet
Skov- og Naturstyrelsen

300 m

VEJLEDNING OM 300 M
STRANDBESKYTTELSES- OG
KLITFREDNINGSZONE

Forord

I 1994 (og med visse ændringer i 1999) vedtog Folketinget en lov - "kystloven" - der udvider bredden af naturbeskyttelseslovens strandbeskyttelses- og klitfredningszoner fra normalt 100 m til som udgangspunkt 300 m. I sommerhusområder øges den hidtidige bredde dog ikke. Miljø- og energiministeren fastlægger de nye beskyttelseslinjer i en bekendtgørelse amt for amt. Indtil dette sker, gælder de hidtidige beskyttelseslinjer.

Denne vejledning behandler naturbeskyttelseslovens nye bestemmelser om strandbeskyttelseslinjen og klitfredningslinjen.

Emnerne er: reglernes formål, hvordan og hvornår beskyttelseszonerne konkret fastlægges, hvad beskyttelsen indebærer, hvornår der kan dispenseres, hvornår en beskyttelse helt kan ophæves, og hvornår der kan klages.

Teksten er baseret på lovforslagene med bemærkninger, tilkendegivelser under Folketingets behandling af lovforslagene samt hidtidig praksis. Vejledningen udtrykker Miljø- og Energiministeriets opfattelse og vil blive lagt til grund for Skov- og Naturstyrelsens rådgivning og administration af bestemmelserne.

I vejledningen gives en beskrivelse af foranstaltninger, der er umiddelbart tilladt inden for strandbeskyttelse/klitfredning. Sådanne foranstaltninger kræver altså ikke forudgående dispensation fra strandbeskyttelsen/klitfredningen. Et krav om forudgående tilladelse kan dog følge af anden lovgivning, f.eks. byggeloven, planloven, miljøbeskyttelsesloven, kystbeskyttelsesloven m.v. eller af andre dele af naturbeskyttelsesloven. Sådanne andre tilladelseskrav omtales ikke i vejledningen.

Vejledningen udsendes på et tidspunkt, hvor arbejdet med at fastlægge og ikraftsætte de nye beskyttelseslinjer ikke er afsluttet. Derfor er teksten søgt udformet, så den kan bruges både før og efter, at de nye regler er trådt i kraft. Ved omtale af de nye bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, der endnu ikke er trådt i kraft, bruges betegnelsen "§ ... i den nye affattelse".

Vejledningen erstatter kap. 5.1-4 om klitfredning og kap. 7.2 om strandbeskyttelseslinjen i den brune "Vejledning om naturbeskyttelsesloven", udgivet i 1993 af Miljøministeriet, Skov- og Naturstyrelsen. Vejledningen indeholder desuden ændringer og tilføjelser til den brune vejlednings kap. 7.9 om ophævelse af beskyttelseslinjer og kap. 19.1 og 19.5 om dispensationer.

Indhold (db-klik på **rød** tekst for at springe ned i teksten)

1. Kystlovens formål og hovedindhold

- 1.1 Planlovens beskyttelse af kystlandskabet i en 3 km bred kystnærhedszone
- 1.2 Naturbeskyttelseslovens beskyttelse af det helt nære kystlandskab i en udvidet strandbeskyttelses- og klitfredningszone

2 Fastlæggelsen af strandbeskyttelse og klitfredning

- 2.1 Strandbeskyttelseskommisionen
- 2.2 Fællesregler for fastlæggelsen af linjerne
- 2.3 Særligt om strandbeskyttelseslinjen
- 2.4 Særligt om klitfredningslinjen

3. Ikrafttræden

4. Indholdet af strandbeskyttelse og klitfredning

4.1 Lovens hovedregel

4.2 Undtagelser

- 4.2.1 Arealer, som er omfattet af en lokalplan
- 4.2.2 Landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning
- 4.2.3 Gentilplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver
- 4.2.4 Sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme
- 4.2.5 Bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål
- 4.2.6 Havneanlæg og de landarealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål
- 4.2.7 Erhvervsmæssigt byggeri for jordbrugs- og fiskerierhvervene
- 4.2.8 Visse kystbeskyttelsesanlæg samt mindre bade- og bådebroer
- 4.2.9 Dæmpning af sandflugt på klitfredede arealer
- 4.2.10 Påbud om anvendelsesbegrænsninger på klitfredede arealer
- 4.2.11 Råstofindvinding 32
- 4.2.12 Kirkegårde, idrætsanlæg, parker og kolonihaver

5. Administrationen af strandbeskyttelse og klitfredning

- 5.1 Indledning
- 5.2 Jordbrugserhvervene
- 5.3 Andre erhvervsvirksomheder
- 5.4 Offentlige anlæg
- 5.5 Naturforvaltning
- 5.6 Tilbygning til og ombygning af helårshuse
- 5.7 Genopførelse af en bygning
- 5.8 Små øer
- 5.9 Generel dispensation
- 5.10 Vindmøller

6. Ophævelse af strandbeskyttelse eller klitfredning

7. Klageregler

Bilag:

1 Tilplantningsregler i oversigtsform

2 Bekendtgørelse nr. 801 om en overgangsordning vedrørende beplantning på jordbrugsejendomme

3 Bekendtgørelse nr. 569 om retningslinjer for fastlæggelsen af strandbeskyttelseslinjen

4 Bekendtgørelse nr. 661 af 13. august 1997 om klitfredning

1. Kystlovens formål og hovedindhold

Naturbeskyttelsesloven af 3. januar 1992 blev ændret ved lov nr. 439 af 1. juni 1994 om ændring af lov om planlægning og lov om naturbeskyttelse (Beskyttelse af kystområderne). Loven fra 1994 angår udelukkende Danmarks kyststrækninger og omtales derfor som "kystloven". I 1997 blev klagerreglerne i naturbeskyttelsesloven ændret, og loven foreligger herefter som lovbekendtgørelse nr. 835 af 1. november 1997. Senere er der imidlertid bl.a. ved lov nr. 282 af 12. maj 1999 sket yderligere ændringer af både naturbeskyttelsesloven og kystloven.

Det væsentligste formål med kystloven er at opnå en bedre beskyttelse af de åbne og i særdeleshed de uberørte kyststrækninger med de dertil knyttede naturmæssige værdier og oplevelsesmuligheder for befolkningen. Presset for at kunne bygge nær kysten er stadig stort, og den før 1994 gældende lovgivning har ikke i fuldt omfang kunnet imødegå dette pres eller sikre en kvalitetsbetonet udvikling, hvor en udvikling er velbegrunderet. Der er derfor behov for at styrke beskyttelsen af de kystnære områder.

1.1 Planlovens beskyttelse af kystlandskabet i en 3 km bred kystnærhedszone

Med kystlovens ændring af lov om planlægning fastlægges en ca. 3 km bred kystnærhedszone, der omfatter arealer i landzone og sommerhusområder. Herved sikres, at der kun kan planlægges for inddragelse af arealer i byzone eller for nyanlæg i landzone, når der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering. I kystnærhedszonen er der endvidere forbud mod udlæg af nye sommerhusområder, og landzonetilladelser må kun meddeles, hvis det ansøgte har helt underordnet betydning i forhold til de nationale interesser i kystområderne.

For de kystnære dele af byzonerne stiller planloven endvidere særlige krav til indholdet og tilvejebringelsen af kommune- og lokalplaner.

I forbindelse med de 4-årige planrevisioner skal uudnyttede og uaktuelle arealreservationer i region- og kommuneplanerne ophæves, hvis de strider mod de nye bestemmelser i planloven.

Om ændringerne af planloven henvises i øvrigt til "Vejledning om planlægning i kystområderne", udgivet af Miljø- og Energiministeriet, Landsplanafdelingen, i december 1995.

1.2 Naturbeskyttelseslovens beskyttelse af det helt nære kystlandskab i en udvidet strandbeskyttelses- og klitfredningszone

Hovedsigtet med kystlovens ændring af naturbeskyttelsesloven er at udvide beskyttelsen af det helt nære kystlandskab. Samtidig er der tilsigtet en lettelse af lovens administration, for så vidt angår kyststrækninger, hvor håndhævelsen af strandbeskyttelsen har mistet sin betydning som følge af intensiv bebyggelse eller anden intensiv udnyttelse.

Den væsentligste ændring er, at normalbredden af de særlige strandbeskyttelses- og klitfredningszoner bliver øget (uden for sommerhusområder) fra de hidtil gældende 100 m til 300 m. Den præcise afgrænsning af beskyttelseszonerne foretages af miljø- og energiministeren efter indstilling fra den midlertidige Strandbeskyttelseskommission. Se nærmere nedenfor i kapitel 2.

Formålet med strandbeskyttelsen er som hidtil at sikre en generel friholdelse af kystområderne for indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse. Hermed varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn.

Klitfredningen var tidligere i første række båret af hensyn til at undgå eller bekæmpe sandflugt. I 1992 blev klitfredningsreglerne en del af naturbeskyttelsesloven. Herved fik klitfredningen tillige til formål at bevare de åbne kyster som en væsentlig natur- og landskabsressource. Se hertil naturbeskyttelseslovens formålsbestemmelse i lovens § 1, stk. 2.

I modsætning til planlovens kystnærhedszone, der er en planlægningszone, er strandbeskyttelses- og klitfredningszonerne som hidtil forbudszoner. Efter hovedreglerne i naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 1, og § 15, stk. 1, må der således ikke foretages nogen ændring i den eksisterende tilstand i disse zoner. Den nærmere forståelse af denne hovedregel og af undtagelserne herfra er behandlet nedenfor i kapitel 4.

Der kan som hidtil i særlige tilfælde meddeles dispensation fra strandbeskyttelsen og klitfredningen. Da der er tilsigtet en styrket beskyttelse af de meget kystnære arealer, forudsætter kystloven, at den

hittidige restriktive dispensationspraksis opretholdes med virkning for de nye beskyttelseszoner i deres fulde bredde. Efter bemærkningerne til lovforslaget fra 1994 bør der dog ske visse lempelser af den hittidige praksis (eksisterende erhverv og helårsboliger, små øer, løvskov). I loven af 12. maj 1999 er der endvidere foreskrevet en særlig lempelig dispensationspraksis for etablering af bær- og frugtplantager i den del af strandbeskyttelseszonen, der ligger landværts den hittidige 100 m-linje. Der henvises nærmere til kapitel 5.

De ændrede beskyttelseszoner vil træde i kraft amt for amt. Se nærmere i kapitel 3. For ikke at forskertse formålet med kystloven var det imidlertid forudsat i bemærkningerne til lovforslaget, at amterne og kommunerne allerede fra kystlovens vedtagelse skulle udvise særlig tilbageholdenhed med planlægning og tilladelser efter planloven, der er i strid med beslutningen om en styrket beskyttelse.

2. Fastlæggelsen af strandbeskyttelses- og klitfredningslinjerne

I dette kapitel beskrives, hvordan de nye linjer konkret er og vil blive fastlagt. Endvidere omtales, hvilke arealer der helt eller delvist falder uden for strandbeskyttelse eller klitfredning.

Når de nye strandbeskyttelses- og klitfredningslinjer er trådt i kraft, vil kapitel 2.1 og 2.2 være af mere historisk interesse.

2.1 Strandbeskyttelseskommissionen

Det er i den nye § 15 a i naturbeskyttelsesloven pålagt en midlertidig kommission - Strandbeskyttelseskommissionen - at gennemgå de danske kyster med henblik på en landsdækkende fastlæggelse af de nye strandbeskyttelses- og klitfredningslinjer. Kommissionen blev nedsat af miljø- og energiministeren i oktober 1995. Den består af en formand og 10 øvrige medlemmer, der repræsenterer forskellige ministerier, de kommunale organisationer, jordbrugserhvervene og de grønne organisationer. Kom-missionen skal vurdere, hvor beskyttelseslinjerne kan fastlægges nærmere kysten end fastsat i loven, og hvor beskyttelsen helt kan ophæves.

Efter lovens § 15 b skal kommissionen gennemgå kyststrækningerne amt for amt. Kommissionen udarbejder et forslag til beskyttelseslinjernes forløb i amtet. Forslaget offentliggøres, og ejerne af de berørte ejendomme får tilsendt oplysning om den del af forslaget, som vedrører ejendommen og dens nærmeste omgivelser. Inden 4 uger fra forslagets offentliggørelse kan der fremsættes indsigelser mod forslaget. Når kommissionen har vurderet og besvaret indsigelserne, afgiver den sin indstilling til ministeren om linjefastlæggelsen i amtet og videresender til ministeren alle de indsigelser, som kommissionen ikke har imødekommet fuldt ud. Ministeren træffer herefter afgørelse om beskyttelseslinjernes endelige forløb i amtet og sætter lovbestemmelserne om den udvidede beskyttelse i kraft i det pågældende amt. Se også kapitel 3. Det forventes, at Strandbeskyttelseskommissionens arbejde er afsluttet inden udgangen af år 2001.

Med hjemmel i lovens § 15 b, stk. 6 og 7, har miljø- og energiministeren udstedt bekendtgørelse nr. 569 af 25. juni 1999 (som efter ikrafttrædelsen af ændringsloven af 12. maj 1999 har afløst bekendtgørelse nr. 800 af 5. oktober 1995) om retningslinjer for fastlæggelsen af klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjens forløb. Bekendtgørelsen er optaget som bilag 3 til denne vejledning.

Bekendtgørelsen fastlægger rammerne for, hvornår Strandbeskyttelseskommissionen kan indstille, at bredden af beskyttelseszonerne formindskes, at strandbeskyttelsen helt ophæves, eller at en tidligere begrænsning af strandbeskyttelseszonen ikke opretholdes. Disse rammer er fastlagt i overensstemmelse med tilkendegivelser i bemærkningerne til forslagene til kystloven og ændringsloven af 12. maj 1999 samt under Folketingets behandling af lovforslagene.

Det er udtalt i lovbemærkningerne, at kommissionens indstilling til ministeren om reduktioner af den fulde bredde af beskyttelseszonerne (300 m, i sommerhusområder 100 m) skal være baseret på generelle ensartede kriterier. Da den ændrede strandbeskyttelse/klitfredning vil træde i kraft amt for amt, skal kommissionen afgive en samlet redegørelse til ministeren, når den har afsluttet sin gennemgang af samtlige amter og afgivet indstilling til ministeren om fastlæggelsen af beskyttelseslinjerne for alle amter. Kommissionen skal i denne redegørelse beskrive, om der på baggrund af erfaringerne fra arbejdet med at fastlægge de nye linjer er behov for i ganske enkelte tilfælde at justere de allerede fastlagte nye beskyttelseslinjer, således at enkelte områder efterfølgende kan undtages fra beskyttelsen.

2.2 Fællesregler for fastlæggelsen af linjerne

Efter naturbeskyttelsesloven er som udgangspunkt alle kyststrækninger omfattet af enten strandbeskyttelse eller klitfredning. Dette har betydning, fordi indholdet af strandbeskyttelse henholdsvis klitfredning ikke er fuldt ud sammenfaldende.

På enkelte særlige strækninger, der allerede er omfattet af strandbeskyttelse, kan der blive fastlagt en udvidet strandbeskyttelseslinje, som omfatter et klitfredet areal. Forbudet efter strandbeskyttelseslinjen vil dog ikke gælde, så længe arealet er klitfredet. Dette fremgår af naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 5, nr. 6.

Det er et bærende hensyn bag kystloven, at det er de faktiske fysiske forhold, dvs. omfanget og beliggenheden af eksisterende bebyggelse m.v., som er bestemmende for forløbet af de nye beskyttelseslinjer. Også kystnære arealer, som f.eks. er fredet ved konkret fredningsafgørelse, er skovtilplantet eller er omfattet af lovens § 3 om beskyttelse af særlige naturtyper såsom enge og overdrev m.v., vil blive omfattet af den ændrede strandbeskyttelse/klitfredning.

Det var allerede i bemærkningerne til forslaget til kystloven forudsat, at udbyggede byområder skulle undtages fra beskyttelsen. Med ændringsloven fra 1999 følger dette nu mere direkte af lovteksten. Efter miljø- og energiministerens bestemmelse skal ubebyggede byzonearealer, som ligger i tilknytning til eksisterende bymæssig bebyggelse, således kun omfattes af den udvidede strandbeskyttelse/klitfredning, hvis der er tale om større, åbne arealer af væsentlig betydning for kystlandskabet. Der henvises til naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 4, og § 15, stk. 3, i den nye affattelse af disse paragraffer, og til § 5 i bekendtgørelsen af 25. juni 1999.

Det er alene den udvidede strandbeskyttelse/klitfredning, som de nævnte byzonearealer friholdes for. En hidtil gældende beskyttelseszone i byzone opretholdes således. Se dog nedenfor om intensivt udnyttede arealer.

Som eksempler på byzonearealer, der vil blive omfattet af den udvidede beskyttelse, kan nævnes større, åbne arealer foran eller i udkanten af byen og relativt større landskabskiler med naturpræg, såsom å-omgivelser, skove, marker og enge.

Derimod vil idrætsanlæg, byparker, campingpladser, koloni- og nyttehaver og lignende ikke blive omfattet af den udvidede beskyttelse. Det samme gælder en række arealer bag eksisterende bebyggelse og en række mindre betydningsfulde kiler mellem eksisterende bebyggelser.

Ved kystloven blev det bestemt, at "særligt udpegede områder, der er berørt af bebyggelse og lignende" efter ministerens bestemmelse skal holdes uden for strandbeskyttelse/klitfredning. Der henvises til naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 5, og § 15, stk. 4, i den nye affattelse af disse paragraffer.

Som følge heraf er det i bekendtgørelsens § 3 pålagt Strandbeskyttelseskommisionen at indstille et område undtaget fra de udvidede beskyttelseslinjer, når kommissionen vurderer, at lovens administration på grund af sammenhængende bebyggelse eller anden intensiv udnyttelse af området er uden betydning for formålet med beskyttelseslinjerne. Hvis et sådant område udgøres af en mindre klynge af bebyggelse eller lignende, skal der efter bekendtgørelsens § 3, stk. 2, normalt fastlægges beskyttelseslinjer rundt om området, således at "bagarealet" op til den lovbestemte strandbeskyttelses- eller klitfredningslinje bliver omfattet af beskyttelsen.

Tilsvarende kan Strandbeskyttelseskommisionen efter bekendtgørelsens § 4, stk. 1, indstille en reduktion af bredden af den hidtidige beskyttelseszone eller en fuldstændig ophævelse af beskyttelsen, når sammenhængende bebyggelse eller anden intensiv udnyttelse af et område bevirker, at administrationen er uden betydning for formålet med beskyttelseslinjerne. Langs den jyske vestkyst kan klitfredningslinjen dog ikke fastlægges nærmere end 100 m fra strandbredden, hvis der er klitdannelser i området. For områder, der er fastlagt som sommerhusområde, kan beskyttelseslinjen ifølge bekendtgørelsens § 4, stk. 2, som altovervejende regel ikke fastlægges nærmere kysten end flugtende med sommerhusenes facade/gavl mod kysten.

Eksisterende enkeltbeliggende virksomheder, institutioner og anlæg, hvor bygninger eller faste anlæg efter deres karakter og udstrækning kan sidestilles med "sammenhængende bebyggelse", vil blive anset for at indebære en sådan "intensiv udnyttelse" af et område, at de pågældende arealer bliver undtaget fra strandbeskyttelsen/klitfredningen. Som eksempler kan nævnes større fabriksanlæg, større tekniske anlæg, større sammenhængende ferie- og fritidsbyggeri, større hospitaler og lignende større institutionsbebyggelser. Bekendtgørelsens § 6, stk. 3, bestemmer udtrykkeligt, at eksisterende offentlige lufthavne ikke skal omfattes af beskyttelsen. I bemærkningerne til kystlovsforslaget er det endvidere forudsat, at der ved dispensationer bør gives mulighed for, at eksisterende virksomheder m.v., der nu bliver omfattet af strandbeskyttelse/klitfredning, i et vist rimeligt omfang kan foretage de tilstandsændringer, der nødvendiggøres af udviklingen. Se nærmere herom i kapitel 5.3 og 5.4.

Byhavne, der indgår i den sammenhængende byfront langs vandet, vil ikke blive omfattet af strandbeskyttelse/klitfredning. Heller ikke havnearealer, som på grund af størrelse og/eller intensiv bebyggelse har karakter af sammenhængende bymæssig bebyggelse, vil blive omfattet.

Havne, der ligger på en ellers temmelig åben kyststrækning, eller som ligger fremskudt eller afgrænset fra en by eller bymæssig bebyggelse, vil derimod blive undergivet strandbeskyttelse/klitfredning.

Selv om en havn er omfattet af beskyttelsen, vil ændringer eller udvidelser af selve havneanlægget ikke nødvendiggøre dispensation. Det samme gælder udnyttelsen til havnerelaterede formål af de tilgrænsende landarealer, såfremt de ved lokalplan er udlagt til havneformål. Der henvises nærmere til kapitel 4.2.6. Hvis havnen nedlægges og/eller ønskes anvendt til andet end havneformål, kan det komme på tale at ophæve beskyttelsen i medfør af naturbeskyttelseslovens § 69, stk. 1. Se nærmere i kapitel 6.

Af bekendtgørelsens § 6, stk. 1, fremgår, at Strandbeskyttelseskommisionen skal vurdere, om en foreliggende lokalplan eller byplanvedtægt bør føre til reduktion af beskyttelseszonen eller til fuldstændig ophævelse af beskyttelsen. Hensigten hermed er at sikre, at åbne arealer i lokalplan- eller byplanvedtægtsområdet bliver omfattet af beskyttelsen. Efter bekendtgørelsens § 6, stk. 2, skal den udvidede strandbeskyttelse/klitfredning således omfatte områder, hvor en lokalplan eller byplanvedtægt friholder landskabskiler eller større arealer som ubebyggede friarealer, eller hvor der kun er åbnet mulighed for en meget ekstensiv udnyttelse. Dette gælder dog ikke, hvis væsentlige konkrete forhold taler herimod.

Det følger af kystlovens § 3, stk. 3, at det i forbindelse med de nye bestemmelser ikrafttræden vil blive bestemt, at en på ikrafttrædelsestidspunktet vedtaget lokalplan kan virkeliggøres uanset § 8 og § 15 i den nye affattelse af paragrafferne. Se nærmere herom i kapitel 4.2.1. Områder med en lokalplan, der endnu ikke er fuldt ud realiseret, vil normalt blive omfattet af strandbeskyttelsen/klitfredningen, medmindre området ligger i byzone i tilknytning til eksisterende bymæssig bebyggelse. Da lokalplanen vil kunne realiseres uden dispensation fra strandbeskyttelsen/klitfredningen, vil beskyttelsen navnlig få betydning, såfremt lokalplanen senere søges ændret.

Lokalplaner, der vedtages efter de nye bestemmelser ikrafttræden, vil derimod ikke fortrænge strandbeskyttelsen/klitfredningen. Der er imidlertid ved loven af 12. maj 1999 indført en overgangsordning for lokalplanlægning af visse byzonearealer, jf. naturbeskyttelseslovens § 69, stk. 4 og 5, i den nye affattelse af paragraffen. Om denne overgangsordning henvises nærmere til kapitel 6.

Det er forudsat i bemærkningerne til forslaget til kystloven, at der som hovedregel ikke skal ske ændring af beskyttelseslinjernes forløb på de kyststrækninger, hvor de hidtidige beskyttelseszoner har været reduceret i forhold til den lovbestemte bredde på 100 m. På linje hermed er det også forudsat, at hidtidige ophævelser af beskyttelsen som hovedregel skal opretholdes. Efter naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 8, i den nye affattelse af paragraffen, gælder dette ubetinget for arealer, der efter tidligere lovgivning er undtaget fra klitfredning. For strandbeskyttelsen er det bestemt i bekendtgørelsens § 7, at Strandbeskyttelseskommisionen for sådanne kyststrækninger kun kan indstille en beskyttelse, såfremt baggrunden for den begrænsede eller helt manglende beskyttelse ikke længere skønnes at være til stede. For eksempel vil baggrunden for, at strandbeskyttelseszonens bredde ud for en enkelt eller nogle få bebyggede grunde på en kortere kyststrækning blev reduceret i 1938-40, normalt ikke længere være til stede.

Efter naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 2, i den nye affattelse af paragraffen, er strandbeskyttelseslinjen 100 m i områder, der er fastlagt som sommerhusområder. Udtrykket "områder, der er fastlagt som sommerhusområder" er defineret i bekendtgørelsens § 2, stk. 5, i overensstemmelse med kystlovsforslagets bemærkninger. Fastlagte sommerhusområder er herefter ikke blot områder, som i en bygningsvedtægt, en byplanvedtægt eller en lokalplan er udlagt som sommerhusområde, men tillige de såkaldte "aftaleområder", dvs. de områder i landzone, som er vist på oversigterne over sommerhusområder, udsendt i forbindelse med Miljøministeriets cirkulære af 28. august 1981 om planlægning af ferie- og fritidsbebyggelse.

2.3 Særligt om strandbeskyttelseslinjen

Strandbeskyttelse er knyttet til kyststrækninger ved vandarealer, der hører til det danske søterritorium og derfor er undergivet statens højhedsret. Det henhører under Trafikministeriet at afgøre, om et vandareal er søterritorium.

Formålet med strandbeskyttelsen er at sikre en generel friholdelse af kystområderne for indgreb, der ændrer den nuværende tilstand og anvendelse. Hermed varetages landskabelige, biologiske og rekreative hensyn.

Strandbeskyttelsen ved kyststrækningerne uden klitfredning har siden naturfredningsloven af 1937 omfattet strandbredden og en 100 m bred zone regnet fra begyndelsen af den sammenhængende landvegetation (den såkaldte basislinje). På nogle kyststrækninger, især ved byer, har der dog ikke været en strandbeskyttelseszone. På andre kyststrækninger har zonens bredde været formindsket enten som led i dispensationer meddelt i årene 1938-40 af den daværende Strandfredningskommission eller senere ved ministerbeslutning, typisk i forbindelse med en detailplanlagt byudvikling.

Ved kystloven er bredden af strandbeskyttelseszonen bag strandbredden udvidet til 300 m med samme basislinje som hidtil. Se naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, i den nye affattelse. For områder, der er fastlagt som sommerhusområder, er strandbeskyttelsen dog fortsat begrænset til en afstand af 100 m fra basislinjen, jf. lovens § 15, stk. 2, i den nye affattelse.

Forløbet af basislinjen for strandbeskyttelseslinjen bestemmes som hidtil af vegetationens art (sammenhængende landvegetation), og det volder sjældent vanskelighed at fastlægge basislinjen. På inddigede kyststrækninger vil basislinjen være den søværts digefod, medmindre der søværts diget findes strandeng eller sammenhængende ikke-salttålede vegetation. I strandenge, der ikke er inddigede, vil basislinjen normalt være sammenfaldende med middelvandstandslinjen, ved Vadehavet dog med daglig højvandslinje.

Den hidtidige strandbeskyttelseslinjes forløb har varieret i takt med den ændring af vegetationen, som især har været en følge af kystnedbrydning eller -tilvækst. I modsætning hertil vil den nye strandbeskyttelseslinje ligge fast uanset eventuelle ændringer af basislinjens forløb. Efter naturbeskyttelseslovens § 69, stk. 2, i den nye affattelse, kan miljø- og energiministeren dog revidere strandbeskyttelseslinjens forløb, når der er sket en væsentlig tilbagerykning eller tilvækst af kysten.

Endvidere kan ministeren som hidtil i medfør af lovens § 69, stk. 1, ophæve strandbeskyttelsen af et areal, men en sådan ophævelse kan - bortset fra overgangsordningen for visse byzonearealer og bortset fra visse havnearealer - kun forventes, når der foreligger ganske særlige forhold. Se nærmere i kapitel 6.

Strandbeskyttelseslinjen afmærkes som hidtil ikke i terrænet.

2.4 Særligt om klitfredningslinjen

Klitfredede arealer findes næsten udelukkende ved Jyllands kyster mod Skagerrak og Vesterhavet. Her danner de et næsten sammenhængende bælte, der strækker sig fra Skagen til Blåvandshuk og Skallingen og derfra langs vestsiden af Fanø, Mandø og Rømø.

Klitfredningen varetager i vidt omfang samme hensyn som strandbeskyttelsen, men klitfredningen har yderligere til formål at bekæmpe og forebygge sandflugt.

Efter den tidligere lovgivning har klitfredningen som hovedregel omfattet strandbredden og en 100 m bred zone regnet fra den inderste grænse af strandbredden (den såkaldte basislinje). På en række strækninger er klitfredningen dog udvidet ved administrativ beslutning. Omvendt er der strækninger, hvor fredningen er begrænset eller ophævet.

Efter naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 2, nr. 2, i den nye affattelse, udstrækkes klitfredningen nu til 300 m fra strandbreddens inderste grænse. Ifølge lovens § 8, stk. 3, i den nye affattelse, er klitfredningen dog for områder, der er fastlagt som sommerhusområder, fortsat begrænset til en afstand af 100 m fra basislinjen.

Bestemmelsen i lovens § 9, stk. 1, hvorefter miljø- og energiministeren kan udstrække klitfredningen til at omfatte arealer indtil 500 m fra strandbreddens inderste grænse, er imidlertid fortsat gældende. Denne bestemmelse anvendes, hvis der konstateres akutte sandflugtsproblemer i området. Endvidere kan der efter lovens § 9, stk. 2, fortsat inddrages yderligere arealer under klitfredning enten efter ejerens begæring eller hvis ejeren ikke efterkommer et påbud i medfør af § 53, stk. 2, om bekæmpelse af sandflugt eller om begrænsning i anvendelsen af arealet.

Som der er redegjort for i kapitel 2.2, kan den lovbestemte bredde af klitfredningszonen reduceres i områder med sammenhængende bebyggelse eller anden intensiv udnyttelse. Langs den jyske vestkyst kan klitfredningslinjen dog ikke fastlægges nærmere end 100 m fra strandbredden, hvis der er klitdannelser i området. Se lovens § 8, stk. 5, i den nye affattelse, og bekendtgørelsens § 2, stk. 3. Denne særregel har sin begrundelse i ønsket om fortsat at sikre mulighederne for sandflugtsbekæmpelse i så kystnære områder med bebyggelse.

Efter lovens § 8, stk. 6, i den nye affattelse, vil grænserne for klitfredning som hidtil blive revideret løbende. Det skyldes især de hyppige tilbagerykninger af kysten ved Skagerrak og Vesterhavet. Revisionen foretages af miljø- og energiministeren ved Skov- og Naturstyrelsen, og sker - efter indstilling fra vedkommende statsskovdistrikt - når det skønnes påkrævet også af hensyn til bl.a. ændringer i klitternes karakter eller udstrækning og risikoen for sandflugt som følge af arealernes benyttelse. Klitfredningslinjen vil som hidtil blive afmærket i terrænet.

3. Ikrafttræden

Kystloven trådte i kraft den 1. august 1994. Ikrafttrædelserne omfattede dog ikke de ændrede bestemmelser i naturbeskyttelsesloven om strandbeskyttelse og klitfredning (lovens §§ 8, 15 og 25). Disse bestemmelser skulle først træde i kraft på et senere tidspunkt.

Ved kystlovens vedtagelse var det hensigten, at bestemmelserne om den udvidede strandbeskyttelse og klitfredning skulle træde i kraft på samme tidspunkt for hele landet. Da arbejdet med den præcise fastlæggelse af de nye beskyttelseslinjer overalt i landet ville vare nogle år, blev det bestemt i kystlovens § 3, stk. 2, at miljø- og energiministeren fastsætter tidspunktet for disse bestemmelsers ikrafttræden. Det blev dengang antaget, at ikrafttrædelserne kunne ske ca. 3 år efter lovens vedtagelse.

Ved loven af 12. maj 1999 er kystlovens § 3, stk. 2, imidlertid ændret til, at ministeren kan bestemme en ikrafttrædelse på forskellige tidspunkter i de enkelte amter. Det er herved forudsat, at de nye beskyttelseslinjer træder i kraft amt for amt i takt med Strandbeskyttelseskommissionens gennemgang af landets kyststrækninger og kommissionens amtsvise indstillinger til ministeren.

Ændringen skyldes, at kommissionens arbejde har vist sig mere tidkrævende end oprindeligt antaget. Med den oprindeligt fastsatte ordning måtte ejerne afvente en afklaring af retstilstanden for deres ejendomme i indtil flere år, før ministeren kunne træffe endelig beslutning om beskyttelseslinjernes forløb i hele landet. Amter og kommuner kunne endvidere have vanskeligt ved at vurdere, om et givet areal ville blive omfattet af beskyttelse, eller om en ansøgt aktivitet burde tillades ved dispensation.

Når Strandbeskyttelseskommissionen har afgivet sin indstilling til ministeren om beskyttelseslinjernes forløb i et amt, fastlægger ministeren i en bekendtgørelse linjernes endelige forløb i det pågældende amt og sætter lovbestemmelserne om den udvidede beskyttelse i kraft i amtet (§§ 8, 10, 15, 25, 65 og 67). Se § 15 b, stk. 3.

Strandbeskyttelse og klitfredning har hidtil været tinglyst. Loven af 12. maj 1999 har ændret dette til, at beskyttelseszonerne registreres i matriklen på de berørte ejendomme, og at der på grundlag af oplysninger fra matrikelmyndigheden foretages notering i tingbogen på de ejendomme, som helt eller delvis er omfattet af klitfredning eller strandbeskyttelse. Se hertil naturbeskyttelseslovens § 15 b, stk. 4 og 5. Fra ikrafttrædelserne vil det således fremgå af matrikelregistret og ejendommens matrikelkort, om ejendommen er omfattet helt eller delvis af strandbeskyttelse-/klitfredning. Er kun en del af ejendommen beskyttet, vil forløbet af beskyttelseslinjen blive vist på ejendommens matrikelkort tillige med oplysning om størrelsen af den beskyttede del af ejendommen. Som hidtil vil klitfredningen blive afmærket i terrænet, jf. naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 6, i den nye affattelse. Strandbeskyttelseslinjen afmærkes derimod ligeledes som hidtil ikke i terrænet.

4. Indholdet af strandbeskyttelse og klitfredning

Hovedreglen er som hidtil et generelt forbud mod at foretage "ændring i tilstanden" af arealer under strandbeskyttelse eller klitfredning. Dette er foreskrevet i naturbeskyttelseslovens § 15, stk. 1, om strandbeskyttelse, og § 8, stk. 1, om klitfredning.

4.1 Lovens hovedregel

Da forbudet primært retter sig mod tilstandsændringer, forhindrer strandbeskyttelsen/klitfredningen ikke, at en eksisterende tilstand opretholdes, heller ikke selv om opretholdelsen kræver sædvanlig vedligeholdelse. Endvidere kan en byggetilladelse efter byggeloven og en landzonetilladelse efter planloven udnyttes, hvis tilladelsen er meddelt før ikrafttrædelserne af de nye bestemmelser og ikke er udløbet.

En "ændring i tilstanden" vil foreligge, hvis der opføres ny bebyggelse, uanset om det sker som en selvstændig bygning (herunder garage, carport, skur, udhus m.v.) eller ved tilbygning til en eksisterende bygning. Det er også en tilstandsændring, hvis der foretages ombygning af en eksisterende bygning, hvorved dens ydre fremtræden ændres. Forbudet mod at foretage byggearbejder er gældende, selv om arbejdet eventuelt er fritaget for krav om byggetilladelse eller landzonetilladelse.

Forbudet mod tilstandsændringer omfatter foruden byggearbejder også anbringelse af faste konstruktioner eller indretninger som f.eks. master og antenner. Der må heller ikke anbringes campingvogne eller skurvogne - på klitfredede arealer heller ikke telte og bænke - selv om anbringelsen er midlertidig.

Ændret anvendelse af en eksisterende bygning kan være omfattet af forbudet mod tilstandsændringer, selv om der ikke sker en ændring af bygningens ydre fremtræden. Dette gælder navnlig ibrugtagning til beboelse, butikserhverv eller restaurant og lignende. Da klitfredning også har til formål at forebygge sandflugt, vil ændret anvendelse af en bygning på et areal i klitfredningszonen normalt være en tilstandsændring, der kræver dispensation. Det skyldes, at en ændret anvendelse kan medføre øget slid på det sårbare areal.

Fjernelse af en eksisterende bygning eller anden fast konstruktion er vel en ændring af den hidtidige tilstand, men det har til stadighed været fast antaget i administrativ praksis, at forbudet mod tilstandsændringer ikke omfatter nedrivning af bebyggelse.

Terrænændringer er en "ændring i tilstanden", uanset om terrænændringen sker ved afgravning eller påfyldning. I overensstemmelse med hidtidig praksis for strandbeskyttelseslinjen kan midlertidige terrænændringer som f.eks. nedgravning af rør eller ledninger dog ikke anses for at være tilstandsændringer, såfremt terrænet straks reetableres. På strandenge, overdrev og lignende kan sådanne indgreb imidlertid være så store, at terrænet ikke kan reetableres, og sådanne anlægsarbejder vil derfor kræve forudgående dispensation.

For klitfredede arealer vil selv midlertidige terrænændringer kræve en forudgående dispensation.

Henlæggelse af affald i større mængder vil være en tilstandsændring, selv om henlæggelsen påregnes at være midlertidig.

Ny beplantning med træer eller buske er ligeledes en "ændring i tilstanden". Om gentilplantning henvises til kapitel 4.2.2 og 4.2.3. Ligesom fjernelse af en bygning ikke er omfattet af forbudet mod tilstandsændringer, er heller ikke fjernelse af eksisterende beplantning omfattet af forbudet. I bekendtgørelse nr. 661 af 13. august 1997 om klitfredning er der dog fastsat forbud mod på klitfredede arealer at fjerne beplantning, der tjener til sandflugtens dæmpning. Bekendtgørelsen er optaget som bilag 4 til denne vejledning.

I lovbestemmelserne er det udtrykkeligt fastsat, at der ikke må etableres hegn i beskyttelseszonerne. Forbudet omfatter både faste og levende hegn.

Udover forbudet mod tilstandsændringer foreskriver bestemmelserne, at der heller ikke må foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

Ud fra de videregående hensyn bag klitfredning er det i § 8, stk.1, yderligere bestemt, at klitfredede arealer ikke må afgræsses. Tilsvarende indeholder § 1 i bekendtgørelsen fra 1997 om klitfredning nogle yderligere specifikke forbud, bl.a. om afbrænding og om kørsel eller ridning m.v. uden for lovligt anlagte veje og uden for den ubevoksede strandbred. Se bilag 4 til vejledningen.

4.2 Undtagelser

Efter naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 7 og 9, og § 15, stk. 5 og 6, i de nye affattelser, og efter kystlovens § 3, stk. 3, er en række nærmere angivne aktiviteter på arealer under henholdsvis strandbeskyttelse og klitfredning ikke omfattet af hovedreglens forbud mod at foretage tilstandsændringer. Disse aktiviteter nødvendiggør derfor ikke en forudgående dispensation. Undtagelserne er i vid udstrækning, men ikke fuldt ud, fælles for strand-beskyttelsen og klitfredningen.

4.2.1 Arealer, som er omfattet af en lokalplan

Arealer, der ikke tidligere har været omfattet af strandbeskyttelse eller klitfredning - og som ved ikrafttrædelsen af de nye beskyttelseslinjer er omfattet af en lokalplan - kan udnyttes i overensstemmelse med lokalplanens bestemmelser uden dispensation fra strandbeskyttelseslinjen/klitfredningslinjen. Det gælder dog ikke områder med klitdannelser inden for 100 m fra strandbredden langs den jyske vestkyst. Se hertil kystlovens § 3, stk. 3.

Undtagelsen omfatter kun en lokalplan, der er endeligt vedtaget af kommunalbestyrelsen før ikrafttrædelsen af den udvidede beskyttelse.

Lokalplanen skal endvidere være så detaljeret, at den indeholder de nærmere regler om pågældende udstykning eller bygge- eller anlægsarbejde, som er foreskrevet i planlovens § 13, stk. 2 og 5. Er denne betingelse ikke opfyldt, og der derfor skal tilvejebringes en ny eller supplerende lokalplan efter ikrafttrædelsen af den udvidede beskyttelseszone, vil den nye eller supplerende lokalplan ikke fortrænge beskyttelsen. Det samme gælder, hvis kommunalbestyrelsen ønsker at foretage en så betydelig afvigelse fra lokalplanens bestemmelser, at der efter planlovens § 19, stk. 2, kræves tilvejebringelse af en ny lokalplan.

Særreglen i kystlovens § 3, stk. 3, finder anvendelse uanset lokalplanens formål og uanset, om lokalplanområdet er byzone, landzone eller sommerhusområde.

I tiden indtil ikrafttrædelsen af den udvidede beskyttelseszone kan en kommunalbestyrelse vedtage en lokalplan for et område, der vil blive omfattet af beskyttelsen, og lokalplanen vil da kunne virkeliggøres. Som nævnt i slutningen af kapitel 1 er det imidlertid forudsat ved kystlovens vedtagelse, at der allerede fra vedtagelsen af loven udvises særlig tilbageholdenhed med planlægning i strid med lovens formål. Forslag til en lokalplan for arealer, der vil blive omfattet af beskyttelsen, må derfor forventes mødt med et veto fra Skov- og Naturstyrelsen i medfør af planlovens § 29, stk. 4, såfremt planen ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 69, stk. 4, om visse byzonearealer (se nærmere herom i kapitel 6), og såfremt styrelsen finder, at lokalplanen vil stride mod beskyttelseshensynene. Det må derfor tilrådes, at der før vedtagelsen af et forslag til en sådan lokalplan rettes henvendelse til Skov- og Naturstyrelsen med henblik på en afklaring af forholdet til den kommende strandbeskyttelse eller klitfredning.

4.2.2 Landbrugsmæssig drift bortset fra tilplantning (§ 8, stk. 7, nr. 2, og § 15, stk. 5, nr. 1)

Som hidtil er det i strandbeskyttelseszonen umiddelbart tilladt at anvende et areal landbrugsmæssigt, uanset om ejendommen i henhold til landbrugsloven er undergivet landbrugspligt, eller om arealet er "frijord". Det kræver således ikke dispensation fra strandbeskyttelsen at drive jorden f.eks. med korn-, roe- eller frøafgrøder efter ejerens frie valg eller til kreaturgræsning.

For klitfredede arealer er undtagelsen imidlertid - også som hidtil - begrænset til landbrugsmæssig drift af arealer, der hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt. I klitfredningszonen må der således ikke inddrages yderligere arealer under landbrugsmæssig drift. En anden særregel for klitfredede arealer udgøres af det udtrykkelige forbud i lovens § 8, stk. 1, mod afgræsning af disse arealer.

Det fremgår af lovbestemmelserne, at undtagelsen for landbrugsmæssig drift ikke omfatter tilplantning. For klitfredede arealer er dette en ny bestemmelse. Enhver tilplantning i beskyttelseszonerne vil derfor nødvendiggøre dispensation, også selv om tilplantningen vil være et led i den landbrugsmæssige drift af en ejendom.

Forbudet mod tilplantning omfatter plantning af såvel træer som buske, herunder frugttræer og bærbuske. Det er uden betydning, om tilplantningen sker med henblik på kort omdrift som f.eks. til produktion af juletræer eller pyntegrønt eller med piletræer til biomasseproduktion. Også plantning af læhegn og etablering af en vildtremise er omfattet af forbudet.

Tjenestejord inde i og omgivet af skov opfattes som hørende til skoven og kan derfor tilplantes, uden at en dispensation fra naturbeskyttelseslovens forbud mod tilstandsændringer er nødvendig. Dette fremgår af Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalgs betænkning over forslaget til kystloven.

Tilplantningsforbudet omfatter kun ny tilplantning efter ikrafttrædelsen af de nye beskyttelsesbestemmelser. Hvis et areal i en af beskyttelseszonerne er blevet tilplantet lovligt før dette tidspunkt, det være sig som skov, frugtplantage eller til juletræer, kan denne driftsform fortsætte under forudsætning af, at gentilplantning foretages snarest efter afdrift, dvs. uden unødvendigt kontinuitetsbrud. Specielt om bær- og frugtplantager inden for den udvidede strandbeskyttelseszone fremgår det af folketingsudvalgets betænkning over forslaget til loven af 12. maj 1999, at gentilplantning med bærbuske eller frugttræer vil være lovlig, selv om der går op til 6-7 år fra afdrivningen af bær- og frugtavlbevoaksningen, og til en ny plantes. Af udvalgsbetænkningen over kystlovsforslaget fremgår det tilsvarende om nåletræsbevoksninger til produktion af juletræer, at gentilplantning inden for den udvidede strandbeskyttelseszone vil være lovlig, selv om der går op til 6-7 år mellem afdrivningen af en sådan bevoksning og gentilplantningen.

Eksisterende læhegn kan ifølge sidstnævnte udvalgsbetænkning udskiftes uden dispensation, selv om det genplantede læhegn ikke får helt samme bredde eller placering.

Efter kystlovens § 3, stk. 4, gælder der dog en begrænsning i den beskrevne ret til at foretage gentilplantning. Der må nemlig ikke uden tilladelse gentilplantes på arealer, som først er blevet nytplantet efter kystlovens almindelige ikrafttræden den 1. august 1994, dvs. når tilplantningen ikke er

en fortsættelse af den hidtidige drift af arealet. Om en særlig midlertidig dispensationsordning, der medfører ret til gentilplantning af arealer, der er nyttilplantet efter den nævnte dato, henvises til kapitel 5.2.

Om bebyggelse på en landbrugsdrevet ejendom henvises til kapitel 4.2.7. Yderligere undtagelser af betydning for jordbrugserhvervene er omtalt i kapitel 4.2.3 og 4.2.4.

4.2.3 Gentilplantning af skovarealer og beplantning i eksisterende haver (§ 8, stk. 7, nr. 3, og § 15, stk. 5, nr. 2)

For så vidt angår strandbeskyttelseszonen, er denne undtagelse uændret i forhold til tidligere. For klitfredede arealer er undtagelsen ny.

Undtagelsen for gentilplantning af skovarealer er parallel med undtagelsen for gentilplantning som led i en landbrugsmæssig drift. Se herom kapitel 4.2.2. Undtagelsen er ikke begrænset til skove og plantager, som efter skovloven er undergivet fredskovspligt, men omfatter ethvert skovbevokset areal i beskyttelseszonen. Undtagelsen forudsætter, at gentilplantningen foretages uden unødvendigt kontinuitetsbrud.

Også retten til at gentilplante på skovarealer er begrænset af bestemmelsen i kystlovens § 3, stk. 4. Hvis skoven først er blevet plantet efter 1. august 1994, må der ikke uden tilladelse foretages gentilplantning, medmindre nyttilplantningen var en fortsat drift af arealet. Der er tale om fortsat drift, hvis nyttilplantningen efter den 1. august 1994 er sket på et ubevokset, men fredskovspligtigt areal. Om en særlig midlertidig dispensationsordning for arealer, der er blevet tilplantet efter den nævnte dato, henvises til kapitel 5.2.

Undtagelsen for tilstandsændringer i haver omfatter kun beplantning, ikke hverken terrænændringer eller bebyggelse, og undtagelsen er be-

grænset til at gælde for eksisterende haver. Ved "eksisterende haver" må forstås arealer, der bliver anvendt som have ved ikrafttrædelsen af de nye beskyttelseszoner.

4.2.4 Sædvanlig hegning på jordbrugsejendomme (§ 15, stk. 5, nr. 3)

Undtagelsen gælder kun for strandbeskyttelsen og er uændret i forhold til den tidligere lovgivning. Undtagelsen omfatter hegning på både skovbrugsejendomme og ejendomme, der drives landbrugsmæssigt, uanset om ejendommen er undergivet landbrugspligt. Undtagelsen omfatter kun "sædvanlig" hegning såsom lette trådhegn og lignende. Hegn, som ved deres højde eller udseende ændrer væsentligt ved landskabsbilledet som f.eks. hjortehegn, er ikke omfattet af undtagelsen. Heller ikke plantning af læhegn er omfattet af undtagelsen. Om læhegn henvises i øvrigt til kapitel 4.2.2.

4.2.5 Bestående forsvarsanlæg, der anvendes til forsvarsformål (§ 15, stk. 5, nr. 4)

Også denne undtagelse gælder kun for strandbeskyttelsen. I forhold til den tidligere undtagelsesbestemmelse for bestående forsvarsanlæg er den nugældende regel begrænset til de forsvarsanlæg, der findes i den nye strandbeskyttelseszone ved dens ikrafttræden, og som anvendes til forsvarsformål. Undtagelsen indebærer, at enhver tilstandsændring i bestående militære anlæg, der faktisk anvendes til militære formål, kan foretages uden dispensation. Hvis den militære anvendelse ophører, vil arealet i fuldt omfang være omfattet af strandbeskyttelsen.

4.2.6 Havneanlæg og de landarealer, der ved lokalplan er udlagt til havneformål (§ 8, stk. 6, nr. 4, og § 15, stk. 5, nr. 5)

Ligesom efter den tidligere lovgivning gælder hverken strandbeskyttelsen eller klitfredningen for havneanlæg, dvs. moler og kajer og i det hele taget de konstruktioner, som nødvendigvis af anlæggets funktion som havn. Undtagelsen omfatter såvel ændringer i bestående havneanlæg som anlæg af nye havne og omfatter både trafikhavne, fiskerihavne og lystbådehavne. Ved afgørelsen af, om der er tale om et bestående havneanlæg, har der i praksis været lagt afgørende vægt på, om havnen er optaget i "Den danske Havnelods".

Mens selve havneanlægget ubetinget er undtaget fra beskyttelsen, vil landarealerne ved havnen kun være undtaget, hvis de ved lokalplan er udlagt til havneformål. Udlæg til havneformål i en fortsat gældende byplanvedtægt må dog sidestilles med udlæg ved lokalplan.

Det fremgår af bemærkningerne til den enslydende bestemmelse i naturbeskyttelsesloven fra 1992, at hotelbyggeri, ferie- og fritidsbebyggelse og boligbebyggelse ikke kan henregnes til havneformål. Det har i det hele taget ikke afgørende betydning, i hvilken udstrækning lokalplanen eller byplanvedtægten betegner en efter planen tilladt aktivitet som et havneformål, eller om den pågældende kommunalbestyrelse vil acceptere en ansøgt aktivitet som et havneformål. Dette følger af Naturklagenævnets afgørelse af 28. august 1997 om Agersø havn (Naturklagenævnet Orienterer, nr. 136). Om der i et konkret tilfælde er tale om et havneformål, vil variere efter havnens karakter og kan derfor tænkes ud over havnetilknyttet industri og håndværk at omfatte f.eks. klubhuse, kiosker, caféer og mindre butikker.

Om omdannelse af havnearealer til andet formål henvises til kapitel 6.

4.2.7 Erhvervsmæssigt byggeri for jordbrugserhvervene (landbrug og skovbrug) og fiskerierhvervene (§ 8, stk. 7, nr. 5, og § 15, stk. 5, nr. 7)

Disse undtagelsesbestemmelser er nye. De omfatter byggeri (herunder anbringelse af andre faste konstruktioner) på landbrugs- og skovbrugsejendomme samt til brug for fiskerierhvervet. Ved en landbrugsejendom forstås en ejendom, der i matriklen er noteret som landbrugsejendom, jf. landbrugslovens § 2, stk. 2. Undtagelsen omfatter således ikke byggeri på landbrugsdrevne arealer, der ikke er undergivet landbrugspligt.

Undtagelsen er for det første begrænset til byggeri, der er erhvervsmæssigt nødvendigt for den pågældende landbrugs- eller skovbrugsejendoms drift eller for udøvelse af fiskerierhvervet. Undtagelsesbestemmelsen svarer på dette punkt til planlovens § 36, stk. 1, nr. 3, hvorefter sådant byggeri ikke kræver landzonetilladelse. Den forståelse af ordene "erhvervsmæssigt nødvendigt", som har dannet sig under administrationen af landzonebestemmelserne siden 1970 i først by- og landzonenloven og senere planloven, vil også have gyldighed for forståelsen af ordene i naturbeskyttelsesloven.

Efter landbrugslovens § 7, stk. 1, skal en landbrugsejendom holdes forsynet med en passende beboelsesbygning, hvorfra jorderne drives af beboerne. Et "passende" stuehus på en landbrugsejendom må derfor anses for erhvervsmæssigt nødvendigt og er dermed omfattet af undtagelsesbestemmelserne. Naturklagenævnet har i en principiel afgørelse af 24. marts 1994 (Naturklagenævnet Orienterer, nr. 31) udtalt, at opførelse af et nyt stuehus på en landbrugsejendom kun kan ske uden landzonetilladelse, hvis husets bruttoetageareal ikke overstiger 250 m² mere end uvæsentligt. Denne størrelsesbegrænsning vil også gælde i relation til strandbeskyttelsen/klitfredningen. Et eksisterende stuehus må heller ikke ved om- eller tilbygning gives et større etageareal end det nævnte.

Skovloven indeholder ikke et tilsvarende krav om, at en skovbrugsejendom skal være forsynet med en bolig, og det vil sjældent være erhvervsmæssigt nødvendigt at have en bolig på en skovejendom med under 100 ha bevokset areal. I givet fald må opførelse af en ny bolig henvises til den del af ejendommen, der ligger uden for beskyttelseszonen.

For det andet er undtagelsen begrænset til byggeri, der opføres i "umiddelbar tilknytning" til eksisterende bygninger. Ved "eksisterende bygninger" skal forstås bygningerne på ejendommens bebyggelsesareal. Som det er fastslået af Naturklagenævnet i en afgørelse af 3. september 1997 (Naturklagenævnet Orienterer, nr. 142) om planlovens § 36, stk. 2, kan isoleret beliggende driftsbygninger og -anlæg ikke danne grundlag for, at der i umiddelbar tilknytning dertil kan opføres ny bebyggelse. For erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri for fiskerierhvervet må kravet om umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger anses for opfyldt, når den nye bygning blot opføres på den pågældende havne-, landings- eller stejleplads.

Den nærmere beliggenhed og ydre udformning af de erhvervsmæssigt nødvendige bygninger, der ønskes opført i beskyttelseszonen, kræver altid godkendelse, også selv om de opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger. I strandbeskyttelseszonen meddeles godkendelsen af amtsrådet, i klitfredningszonen af statskovdistriktet. Se hertil undtagelsesbestemmelsernes 2. pkt.

4.2.8 Vise kystbeskyttelses anlæg samt mindre bade- og bådebroer (§ 8, stk. 9, og § 15, stk. 6)

Når der på forhånd er indhentet en tilladelse i henhold til kystbeskyttelsesloven til at udføre diger, høfder, bølgebrydere og andre foranstaltninger som led i en kystbeskyttelse (kystsikring) af flere ejendomme langs kysten, er foranstaltningerne ikke omfattet af naturbeskyttelseslovens forbud mod tilstandsændringer. Herved undgås dobbeltadministration, idet det følger af lovbemærkningerne til

kystbeskyttelsesloven, at sådanne sager afgøres under inddragelse af de landskabs- og naturhensyn, der ligger til grund for naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttelse og klitfredning.

Hvis et sådant anlæg til kystbeskyttelse af flere ejendomme er blevet udført, uden at der forelå en forudgående tilladelse efter kystbeskyttelsesloven (eller som udslag af statens højhedsret over søterritoriet), vil en bibeholdelse af anlægget forudsætte tilladelse i henhold til kystbeskyttelsesloven og dispensation fra naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttelse og klitfredning, jf. naturbeskyttelseslovens § 65.

Foranstaltninger, der udføres som led i en kystbeskyttelse af en enkelt ejendom, er omfattet af naturbeskyttelseslovens forbud mod tilstandsændringer og vil kun kunne udføres med fornøden tilladelse i henhold til kystbeskyttelsesloven og dispensation fra naturbeskyttelseslovens regler om strandbeskyttelse og klitfredning, jf. lovens § 65.

Naturbeskyttelseslovens forbud mod tilstandsændringer gælder ikke for de mindre bade- og bådebroer, der er omfattet af § 2 i Trafikministeriets bekendtgørelse nr. 489 af 28. september 1981, jf. nærmere ministeriets cirkulære af 31. januar 1984.

De nævnte undtagelser er fastsat i § 1 i bekendtgørelse nr. 547 af 22. juni 1992 om bygge- og beskyttelseslinjer og § 4 i bekendtgørelse nr. 661 af 13. august 1997 om klitfredning.

4.2.9 Dæmpning af sandflugt på klitfredede arealer (§ 8, stk. 7, nr. 1)

Foranstaltninger til dæmpning af sandflugt, som efter naturbeskyttelseslovens § 53 udføres enten af statsskovdistrikterne eller – efter påbud herom - af arealets ejer, kan foretages uden dispensation fra klitfredningen.

4.2.10 Påbud om anvendelsesbegrænsninger på klitfredede arealer

For at forebygge sandflugt, kan statsskovdistriktet efter naturbeskyttelseslovens § 11, stk. 1, give påbud om anvendelsen af klitfredede arealer og nedlægge forbud mod visse former for anvendelse. Tilsvarende kan statsskovdistriktet forbyde offentlighedens færdsel, når der er fare for sandflugt, jf. lovens § 27, stk. 2.

Efter § 11, stk. 2, kan statsskovdistriktet endvidere nedlægge veje og stier på klitfredede arealer, hvis der er anden fornøden vejadgang til den ejendom, nedlæggelsen vedrører. Bestemmelsen vedrører kun private veje og stier.

4.2.11 Råstofindvinding

Råstofindvinding, der sker i overensstemmelse med vilkår fastsat i en tilladelse efter råstofloven, som er meddelt før ikrafttrædelsen af de udvidede beskyttelseszoner (eller inden for rammerne af en anmeldt og anerkendt ret efter råstofloven af 1972), kan efter Miljø- og Energiministeriets opfattelse ikke anses for at indebære en tilstandsændring, der nødvendiggør dispensation fra strandbeskyttelsen/klitfredningen. Dette gælder også råstofindvinding på arealer, som endnu ikke er taget i brug dertil, såfremt tilladelsen (eller den anmeldte og anerkendte ret) efter råstofloven giver ret til indvinding på disse arealer. Også en efter råstofloven påbudt efterbehandling kan foretages uden dispensation fra strandbeskyttelse/klitfredning.

4.2.12 Kirkegårde, idrætsanlæg, parker og kolonihaver

Under strandbeskyttelse eller klitfredning vil være nogle arealer, der anvendes til kirkegård, idrætsanlæg eller park. De mindre tilstandsændringer, der er led i den sædvanlige drift til opretholdelse af arealets funktion, f.eks. plantning af træer og buske, anlæg af stier og opstilling af bænke, kan ikke antages at nødvendiggøre dispensation fra strandbeskyttelsen/klitfredningen. Til opførelse af bygninger og etablering af større anlæg på et sådant areal samt til mere omfattende tilstandsændringer i øvrigt vil der imidlertid kræves dispensation.

Der vil endvidere være arealer i landzone, der anvendes til kolonihaver, som vil blive omfattet af strandbeskyttelse eller klitfredning. De mindre tilstandsændringer til opretholdelse af områdets karakter og funktion kan tilsvarende ikke antages at nødvendiggøre dispensation. For havebeplantningens vedkommende følger dette allerede af undtagelsen for beplantning i eksisterende haver, jf. kapitel 4.2.3. Derimod vil tilstandsændringer som f.eks. anlæg af fælleshus eller parkeringsplads nødvendiggøre dispensation.

5. Administrationen af strandbeskyttelse og klitfredning

Naturbeskyttelsesloven indeholder i § 65, stk. 1 og 3, hjemmel for, at der i særlige tilfælde kan meddeles dispensation fra klitfredningen henholdsvis strandbeskyttelsen, og i § 65, stk. 4, en videregående dispensationshjemmel for frugtplantager i den udvidede strandbeskyttelseszone. Kompetencen til at dispensere tilkommer som hidtil amtsrådet for arealer under strandbeskyttelse og miljø- og energiministeren (efter delegation statskovdistriktet) for klitfredede arealer.

5.1 Indledning

Klitfredningen har siden sandflugtsloven fra 1935 været administreret meget restriktivt. Også strandbeskyttelsen har siden dens indførelse ved naturfredningsloven fra 1937 været administreret særdeles restriktivt. Det fremgår af bemærkningerne til forslaget til kystloven, at denne meget restriktive administration som udgangspunkt skal fortsætte og finde anvendelse i de nye klitfrednings- og strandbeskyttelseszoner i deres fulde bredde.

Som det er udtrykt i Naturklagenævnets afgørelse af 30. juni 1994 (Naturklagenævnet Orienterer, nr. 44) om strandbeskyttelsen, bør der derfor kun dispenseres, når der foreligger en ganske særlig begrundelse herfor, og når en dispensation vil være uden konsekvenser for den fremtidige administration af beskyttelseszonen. Dette gælder også i klitfredningszonen, hvor det yderligere må holdes for øje, at formålet med klitfredning også er at forebygge sandflugt.

Mens der i beskyttelseszonerne ikke ved dispensation bør tillades ny selvstændig bebyggelse eller oprettelse af ny erhvervsvirksomhed, er det imidlertid anført i bemærkningerne til lovforslaget, at den restriktive administrationspraksis i strandbeskyttelseszonen ikke vil udelukke begrænsede dispensationer til udvidelse af eksisterende erhverv og eksisterende helårshuse. Det samme vil gælde i klitfredningszonen. Også visse andre foranstaltninger og matrikulære ændringer er forudsat tilladt ved dispensation.

I de følgende kapitler 5.2-7 gennemgås de aktiviteter, som efter Miljø- og Energiministeriets opfattelse almindeligvis kan tillades i beskyttelseszonerne, eventuelt på nærmere fastsatte vilkår. Kapitel 5.8 omhandler små øer. Kapitel 5.9 omhandler muligheden for en mere generelt udformet dispensation, og i kapitel 5.10 redegøres for miljø- og energiministerens beføjelse til at dispensere til opførelse af vindmøller i beskyttelseszonerne.

Særligt for EF-fuglebeskyttelsesområder, EF-habitatområder og Ram-sarområder er det foreskrevet i § 4 i bekendtgørelse nr. 782 af 1. november 1998 om afgrænsning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder, at der ikke må dispenseres fra forbudet mod tilstandsændringer i strandbeskyttelses- eller klitfredningszonerne, hvis dispensationen kan indebære forringelse af områdets naturtyper og levestederne for arterne eller kan medføre forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for. I Ramsarområderne skal strandbeskyttelsen/klitfredningen administreres på en sådan måde, at beskyttelsen af områderne fremmes. Det følger af bekendtgørelsens § 6, stk. 3, at det - ved dispensationer, der vil kunne påvirke et internationalt beskyttelsesområde væsentligt - skal fremgås af afgørelsen, at denne ikke indebærer forringelse af naturtyperne og levestederne for arterne i området eller medfører forstyrrelser, der har betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for. Afgørelsen skal således indeholde en begrundelse for, at afgørelsen ikke vil forringe området. Efter bekendtgørelsens § 5 gælder disse særlige bestemmelser dog ikke for arealer, som den 15. november 1998 var byzone, lokalplanlagt sommerhusområde (hvormed må sidestilles områder, som i en bygningsvedtægt eller en byplanvedtægt er udlagt til sommerhusbebyggelse) eller omfattet af en landzonelokalplan.

5.2 Jordbrugserhvervene

I bemærkningerne til lovforslaget er det forudsat, at forbudet mod visse matrikulære ændringer ikke skal være til hinder for hensigtsmæssige omlægninger af ejendomsstrukturen i jordbrugserhvervene. Nødvendige dispensationer hertil bør derfor meddeles.

Som nævnt i kapitel 4.2.7 kan erhvervsmæssigt nødvendigt byggeri for jordbrugserhvervene opføres uden dispensation fra strandbeskyttelsen/

klitfredningen, hvis det sker på en skovbrugsejendom eller på en landbrugsejendom i landbrugslovens forstand, dvs. en ejendom der er noteret i matriklen som en landbrugsejendom. På en ejendom, der drives landbrugsmæssigt uden at være en landbrugsejendom, kan det undertiden være erhvervsmæssigt nødvendigt for ejeren at opføre en ny bygning i beskyttelseszonen, og en dispensation

hertil bør normalt meddeles, hvis bygningen skal opføres i umiddelbar tilknytning til den eksisterende bebyggelse på ejendommen, og hvis bygningens beliggenhed og ydre udformning kan godkendes.

Som nævnt i kapitel 4.2.2 må der i klitfredningszonen ikke inddrages yderligere arealer under landbrugsmæssig drift. Forbudet skyldes de videregående hensyn, som klitfredningen varetager, og arealer uden risiko for sandflugt bør normalt ved dispensation tillades udnyttet landbrugsmæssigt, som regel dog ikke til tilplantning.

Som også nævnt i kapitel 4.2.2 indeholder både strandbeskyttelsen og klitfredningen et forbud mod, at der foretages ny tilplantning. For visse tilplantninger er der imidlertid foreskrevet eller forudsat en lempelig dispensationspraksis.

En lempelig dispensationspraksis er forudsat for det første for erhvervmæssig tilplantning med bærbuske eller frugtræer i den udvidede strandbeskyttelseszone. Efter naturbeskyttelseslovens § 65, stk. 4 (indsat ved ændringsloven af 12. maj 1999), kan en ansøgning om dispensation til sådan tilplantning kun afslås, hvis tilplantningen vil stride mod tungtvejende kystlandskabelige hensyn. Denne særregel finder kun anvendelse på arealer, der ligger mellem den hidtil gældende strandbeskyttelseslinje og 300 m-linjen, og den gælder ikke på klitfredede arealer. Baggrunden for særreglen er, at bær- og frugtavl i almindelighed bør kunne foregå kystnært af hensyn til den mindre risiko for nattefrost.

Af Folketingets betænkning over kystlovforslaget fremgår, at der bør dispenseres til plantning af nye læhegn, som har afgørende betydning for landbrugsdriften, og som ikke vil være i strid med de landskabelige hensyn.

Endvidere er det i bemærkningerne til kystlovforslaget forudsat, at der i strandbeskyttelseszonen som hidtil dispenseres til skovrejsning med naturligt hjemmehørende løvtræarter som f.eks. eg, bøg, birk, ask, el og lind, medmindre tilplantningen vil komme i strid med konkrete landskabelige hensyn. I Folketingets betænkning over lovforslaget er forudsat den samme dispensationspraksis for skovrejsning i klitfredningszonen. Det fremgår yderligere af udvalgsbetænkningen, at der kan påregnes dispensation til, at indtil 10 % af skovarealet tilplantes med nåletræer (herunder til produktion af juletræer) eller ikke-hjemmehørende løvtræarter. Dispensationen bør imidlertid sikre, at nåletræer og ikke-hjemmehørende løvtræarter holdes uden for beskyttelseszonen, eller at der - hvis dette ikke er muligt - plantes et bælte af løvtræ rundt om.

Det fremgår i øvrigt af udvalgsbetænkningen, at administrationen af strandbeskyttelsen og klitfredningen er forudsat at skulle være lempeligere for ønsker om tilplantning landværts en eksisterende skovstrækning og på kystlandskaber, der på grund af eksisterende læhegn, skov eller bebyggelse har en lukket karakter.

Som der er redegjort for i kapitel 4.2.2 og 4.2.3, er gentilplantning på arealer, der har været tilplantet lovligt før den 1. august 1994, umiddelbart tilladt. Nytilplantning af et areal i beskyttelseszonerne efter den 1. august 1994, men før de nye linjer træder i kraft, berettiger ikke til, at der efter afdrift sker gentilplantning. En sådan senere gentilplantning vil således være afhængig af, at der til sin tid meddeles dispensation fra beskyttelsen. Se nærmere oversigten i bilag 1 til denne vejledning.

Der er imidlertid ved bekendtgørelse nr. 801 af 5. oktober 1995 indført en midlertidig ordning for visse ejendomme, der ikke hidtil har været omfattet af strandbeskyttelse/klitfredning. Før nytilplantning af omhandlede ejendomme kan der således gives tilsagn om en dispensation, der medfører ret til gentilplantning. Ordningen administreres af Strandbeskyttelseskommissionen efter indstilling fra amtsrådet henholdsvis statskovdistriktet. Ordningen vedrører kun tilplantning, som varetager egentlige jordbrugsmæssige hensyn, og ikke f.eks. småplantninger, der alene har værdi som vildtplantninger, eller plantning af energibevoksning i kort omdrift, såsom pil, elefantgræs og lignende. De ret snævre betingelser for, at et forhåndstilsagn kan gives, er opstillet i den nævnte bekendtgørelse, der er optaget som bilag 2 til denne vejledning.

Gentilplantning af arealer, der er nytilplantet efter de nye beskyttelseslinjers ikrafttræden kræver dispensation, medmindre amtsrådets/statskovdistriktets dispensation til nytilplantning tillige omfatter en ret til gentilplantning efter afdrift.

5.3 Andre erhvervsvirksomheder

Det er anført i bemærkningerne til kystlovforslaget, at der i rimeligt omfang vil kunne dispenseres fra forbudet mod tilstandsændringer til efterkommelse af ønsker fra eksisterende virksomheder i den udvidede strandbeskyttelseszone om arealmæssigt begrænsede udvidelser, som er nødvendige for at virksomheden kan tilpasse sig udviklingen. Det samme vil gælde for virksomheder i den udvidede

klitfredningszone, medmindre sandflugtshensyn taler afgørende imod. For ferie- og fritidsanlæg har udtalelsen relation til f.eks. campingpladser, feriekolonier, feriehoteller, sommerrestauranter og golfbaner.

Det er en forudsætning, at udvidelsen kan begrundes ud fra omfanget af de allerede foretagne investeringer. Som også anført i lovforslagets bemærkninger kan konkrete forhold nødvendiggøre dispensationsvilkår om udvidelsens ydre fremtræden og dens indplacering i landskabet.

Udtalelsen i lovforslagets bemærkninger sigter kun til virksomheder, der er beliggende i den udvidede beskyttelseszone, dvs. bag en hidtidig strandbeskyttelses- eller klitfredningslinje.

Med en nødvendig tilpasning til udviklingen sigtes ikke blot til foranstaltninger, som er affødt af myndighedskrav til virksomheden, men også til byggeri og anlægsarbejder, der er led i en produktudvikling inden for det pågældende erhverv.

En sådan dispensation af hensyn til virksomhedens tilpasning til udviklingen bør imidlertid sikre, at udvidelsen fortrinsvis holdes inden for virksomhedens eksisterende samlede bebyggelsesområde, og der bør så vidt muligt ikke tillades byggeri nærmere kysten end den eksisterende bebyggelse og i hvert fald ikke søværts den hidtil gældende beskyttelseslinje.

For campingpladser med en kapacitet på mindre end 75 enheder bør der ikke dispenseres til kapacitetsudvidelser og kun i særlige tilfælde til nybyggeri eller nye faste anlæg. Der bør dog være mulighed for at gennemføre bygningsmæssige tilpasninger for opretholdelse af den aktuelle brancheklassifikation.

For campingpladser på over 75 enheder betyder tilkendegivelsen i lovbemærkningerne, at der normalt vil være grundlag for dispensation til udvidelser, nybyggeri m.v., som er nødvendige for, at campingpladsen kan gennemføre en sædvanlig produktudvikling. Der vil også kunne dispenseres til en øget kapacitet, således at den arealmæssige udvidelse i videst muligt omfang foretages landværts i pladsens eksisterende bredde og ikke står i et urimeligt forhold til hverken kapaciteten for den eksisterende campingplads eller størrelsen af de allerede afholdte investeringer i virksomheden. Endvidere må afgørende hensyn til landskabet ikke tale herimod.

Er de nævnte forudsætninger ikke opfyldt, bør dispensationer kun meddeles i ganske særlige tilfælde. Se kapitel 5.1.

En til- eller ombygning af et eksisterende helårshus, der hører til virksomheden, bør dog altid tillades, hvis husets etageareal ikke derved kommer til at overstige 250 m². Se nærmere i kapitel 5.6.

Hvis virksomheden eller anlægget nedlægges, og bygningerne eller arealet overgår til anden anvendelse, må strandbeskyttelsen/klitfredningen administreres restriktivt. Se kapitel 5.1.

Særligt for råstofindvinding bør der ved fornyelse af en udløbet tilladelse efter råstofloven som altovervejende regel dispenseres til fortsat indvinding på de arealer, der var omfattet af den udløbne tilladelse. Det samme gælder, hvis der meddeles tilladelse efter råstofloven til fortsat indvinding på arealer, der er omfattet af anmeldte og anerkendte rettigheder ved deres udløb 1. juli 2003.

Det er nævnt i bemærkningerne til kystlovforslaget, at der som hidtil bør dispenseres til begrænsede udvidelser og nyanlæg af foranstaltninger til støtte for friluftslivet og dermed til fremme af turismen. Der sigtes herved til anlæg af mindre parkeringsarealer og stier til eller langs med kysten, anbringelse af toiletbygninger, naturformidlings- og miljøinformation (f.eks. blå flag, skilte og informationstavler) samt andre beskedne opholdsfaciliteter for friluftslivet. Det forudsættes, at anlægget placeres og udføres under hensyntagen til den omgivende natur.

5.4 Offentlige anlæg

Tekniske anlæg i beskyttelseszonerne såsom vandværker, lossepladser og renseanlæg kan være omfattet af en lokalplan. Eventuelle ændringer eller udvidelser af anlægget kan da foretages i overensstemmelse med lokalplanen, uden at en dispensation fra strandbeskyttelsen/klitfredningen er nødvendig. Se nærmere kapitel 4.2.1. Selv om anlægget ikke er omfattet af en lokalplan, kan det være godkendt efter miljøbeskyttelsesloven. Der bør da meddeles den nødvendige dispensation fra strandbeskyttelsen/klitfredningen til eventuelle tilstandsændringer inden for miljøgodkendelsens rammer. Hvis det findes hensigtsmæssigt, kan dispensationen angå alle de aktiviteter, der er tilladt ved miljøgodkendelsen. Se hertil kapitel 5.9. Om fornødent kan dispensationen meddeles på vilkår om f.eks. beliggenhed og ydre fremtræden af nye bygninger og anlæg.

Til hospitaler, sanatorier, skoler og lignende institutioner, der findes i beskyttelseszonerne, bør der i almindelighed meddeles dispensation til relativt begrænsede tilstandsændringer, herunder opførelse af ny bebyggelse, som institutionen anser for ønskelige. Der bør dog kun i rene undtagelsestilfælde dispenseres til tilstandsændringer søværts den eksisterende bebyggelse. Hvis institutionen nedlægges og bygningerne overgår til anden anvendelse, må strandbeskyttelsen/klitfredningen administreres restriktivt. Se kapitel 5.1.

Offentlige veje har også hidtil været omfattet af klitfredningen, men har ikke tidligere været omfattet af strandbeskyttelsen. Det skyldes, at naturfredningsloven fra 1937 foreskrev, at den normalt 100 m brede strandbeskyttelseszone dog ikke kunne udstrækkes længere end til strandsiden af en offentlig vej. Denne begrænsning er ikke længere gældende, og egentlige tilstandsændringer ved en offentlig vej i den nye strandbeskyttelses- og klitfredningszone vil derfor nødvendiggøre dispensation. Som nævnt i kapitel 4.1 forhindrer strandbeskyttelsens og klitfredningens forbud mod tilstandsændringer ikke, at en eksisterende tilstand opretholdes, heller ikke selv om opretholdelsen kræver sædvanlig vedligeholdelse.

Der bør dispenseres til de ændringer og forbedringer af en offentlig vej og dens udstyr, som er nødvendige for, at der kan opretholdes tidssvarende og trafikmæssigt forsvarlige veje. Eksempler på tilstandsændringer, hvortil der som altovervejende regel bør dispenseres, er mindre sideudvidelser af hensyn til vejens konstruktion og sikkerhed, mindre kurvereguleringer af hensyn til trafiksikkerheden, anlæg af cykel- og gangstier i nær tilknytning til vejen, anlæg af vejgrøfter, anlæg og vedligeholdelse af oversigtsarealer samt opsætning af færdselstavler. Der bør normalt også dispenseres til etablering af belysningsanlæg på cykel- og gangstier i tilknytning til en bymæssig bebyggelse, hvorimod der bør anlægges en mere restriktiv holdning til belysningsanlæg i det åbne land. Når en dispensation til tilstandsændringer som de nævnte meddeles, bør det sikres ved vilkår for dispensationen, at ændringerne udføres under størst mulig hensyntagen til kystlandskabet.

Også offentligt ejede arealer inden for den udvidede beskyttelseszone, der hidtil har været anvendt til lejlighedsvis afholdelse af særlige arrangementer som f.eks. cirkus, koncert eller teltlejr, kan være omfattet af beskyttelsen. Det har ikke været hensigten med beskyttelsen, at sådanne arrangementer ikke fortsat skal kunne foregå på disse arealer. Der bør derfor meddeles den eventuelt nødvendige dispensation dertil. En sådan dispensation bør i almindelighed udformes generelt. Se herom i kapitel 5.9.

5.5 Naturforvaltning

Efter naturbeskyttelseslovens § 55 kan der ydes statslån og -tilskud til bl.a. genopretning af naturområder. En naturgenopretning vil altid indebære en tilstandsændring og derfor nødvendiggøre dispensation. Dette gælder, selv om genopretningen vil forbedre naturtilstanden, og uanset om der ydes offentlig støtte.

Selv om anlæg af kunstige søer og damme kan fremme det naturlige dyre- og planteliv, bør der i overensstemmelse med hidtidig praksis ikke dispenseres til et sådant anlæg, medmindre det har grundlag i en mere omfattende plan for naturforbedring til fremme af udryddelsestruede eller sjældne arter.

5.6 Tilbygning til og ombygning af helårshuse

Efter planlovens § 36, stk. 1, nr. 9, kan et helårshus i landzone til- eller ombygges uden landzonetilladelse, hvis husets etageareal ikke derved vil komme til at overstige 250 m². I bemærkningerne til forslaget til kystloven er det forudsat, at der i samme omfang dispenseres fra strandbeskyttelsen, såfremt placering og udformning kan accepteres ud fra landskabelige hensyn. Tilsvarende bør gælde i klitfredningszonen, medmindre sandflugtshensyn taler derimod.

Forudsætningen i lovforslagets bemærkninger er udtrykkeligt begrænset til huse, som ved ikrafttrædelsen af de nye beskyttelseszoner henligger med helårsstatus.

5.7 Genopførelse af en bygning

Som nævnt i kapitel 4.1 omfatter forbudet mod tilstandsændringer ikke fjernelse af en eksisterende bygning. Til genopførelse af bygningen kræves derimod dispensation. Det gælder også i de tilfælde, hvor bygningen er gået hædeligt til grunde ved f.eks. brand, oversvømmelse eller hærverk. I sådanne tilfælde bør der, medmindre særlige forhold taler klart imod, meddeles dispensation til genopførelse af bygningen med nogenlunde samme beliggenhed, højde og etageareal som den ødelagte. Hvis det er muligt at genopføre bygningen længere tilbage på grunden, bør dispensationen dog efter omstændighederne gøres afhængig af en sådan beliggenhed.

5.8 Små øer

I kystlovsforslagets bemærkninger er det anført, at den udvidede strandbeskyttelse forudsættes administreret relativt mere lempeligt på små øer, når forholdene og hensynet til øernes erhvervsmæssige udvikling kræver det. Den forudsatte lempelse har alene relation til de yderligere arealer, der ved loven inddrages under strandbeskyttelse.

5.9 Generel dispensation

En dispensation meddeles efter ansøgning typisk fra ejendommens ejer om tilladelse til at foretage en ændring i tilstanden af et areal under strandbeskyttelse eller klitfredning. Dispensationen angår den eller de nærmere beskrevne tilstandsændringer, som er anført i ansøgningen.

Der er imidlertid intet til hinder for, at der efter ansøgning derom kan meddeles en mere generelt udformet dispensation, som angiver rammerne for tilladte tilstandsændringer på et givet areal. Dette kan ofte være praktisk ved dispensationer til tilstandsændringer inden for rammerne af den naturlige drift, f.eks. i forbindelse med visse ferie- og fritidsanlæg og offentlige anlæg i beskyttelseszonerne, jf. kapitel 5.3 og 5.4.

Også en sådan generel dispensation er undergivet naturbeskyttelseslovens almindelige forældelsesregel i § 66, stk. 2. Efter denne bestemmelse bortfalder en dispensation, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år eller ikke har været udnyttet i tre på hinanden følgende år. Denne lovbestemte forældelsesfrist kan ikke forlænges, men der kan ved fristens udløb ansøges om en ny dispensation.

5.10 Vindmøller

Ved kystloven blev der indsat et nyt stk. 4 i naturbeskyttelseslovens § 65 (bliver stk. 5 med de nye beskyttelseslinjers ikrafttræden, jf. loven af 12. maj 1999). Efter denne bestemmelse kan miljø- og energiministeren gøre undtagelse fra strandbeskyttelsen og klitfredningen, når det er nødvendigt for at realisere en lokalplan om udbygning med vindmøller i overensstemmelse med region- og kommuneplanlægningen. Bestemmelsen omfatter lokalplaner til virkeliggørelse af både allerede gennemført og kommende region- og kommuneplanlægning. Dispensationsbeføjelsen er ikke delegeret til Skov- og Naturstyrelsen.

Bestemmelsen er indsat for at sikre muligheden for at realisere plan-lægningen på vindmølleområdet i overensstemmelse med vindkraftmålsætningen i energihandlingsplanen "Energ 2000". Flere af de udpegede vindmølleområder er kystnære, og en mindre del involverer endvidere områder inden for de nye beskyttelseslinjer. Det er dog kun i ganske enkelte tilfælde en afgørende forudsætning for realisering af planen, at vindmøllerne bliver opført i beskyttelseszonerne.

I bemærkningerne til lovforslaget er det forudsat, at ministeren kun anvender dispensationsbeføjelsen i tilfælde, hvor udlæg af arealer til vindmøller ikke hensigtsmæssigt kan realiseres uden for beskyttelseszonerne.

6. Ophævelse af strandbeskyttelse eller klitfredning

Som hidtil har miljø- og energiministeren (efter delegation Skov- og Naturstyrelsen) hjemmel i naturbeskyttelseslovens § 69, stk. 1, til at bestemme, at reglerne om strandbeskyttelse i lovens § 15 ikke skal gælde for nærmere angivne områder, dvs. at fritage et nærmere afgrænset areal i beskyttelseszonen fra strandbeskyttelsen. Tilsvarende kan ministeren (Skov- og Naturstyrelsen) ifølge lovens § 9, stk. 3, i særlige tilfælde ophæve klitfredningen.

Skov- og Naturstyrelsen har i praksis kun ophævet strandbeskyttelsen, når der har foreligget ganske særlige forhold. Det er sket i forbindelse med kommunalbestyrelsens vedtagelse af en lokalplan og i almindelighed kun for allerede bebyggede områder i beskyttelseszonen, når lokalplanen tilgodeså naturbeskyttelseslovens formål i tilfredsstillende omfang. I det åbne land er strandbeskyttelsen så godt som aldrig blevet ophævet.

Ophævelse af en klitfredning vil næsten altid være i strid med hensynet til at undgå sandflugt. I praksis er klitfredningen således så godt som aldrig blevet ophævet.

Denne praksis vil styrelsen - med nedennævnte modifikationer - også følge i de nye udvidede beskyttelseszoner, da der med kystloven netop er tilsigtet en bedre beskyttelse af kyststrækningerne. En lokalplan, der omfatter arealer i beskyttelseszonerne, vil derfor kun rent undtagelsesvis kunne

medføre en ophævelse af beskyttelsen, også selv om arealerne ifølge lokalplanen skal friholdes for bebyggelse.

I en rundskrivelse af 18. februar 1998 til amtsrådene og kommunalbestyrelserne for kystkommuner gav miljø- og energiministeren tilsagn om i medfør af naturbeskyttelseslovens § 69, stk. 1, i en overgangsperiode at ville ophæve strandbeskyttelsen på visse byzonearealer. Tilsagnet er afløst af de bestemmelser i lovens § 69, stk. 4 og 5, som blev indsat ved ændringsloven af 12. maj 1999.

Det følger af disse lovbestemmelser, at ministeren (Skov- og Naturstyrelsen) efter anmodning fra vedkommende kommunalbestyrelse skal ophæve den udvidede strandbeskyttelse/klitfredning, når de betingelser, der er angivet i bestemmelserne, er opfyldt. Denne ret for kommunerne til at få beskyttelsen ophævet, gælder kun i en overgangsperiode og omfatter ikke arealer, som før ikrafttrædelsen af de nye beskyttelseszoner har været under strandbeskyttelse eller klitfredning.

Betingelserne er, at det pågældende areal lå i byzone den 1. august 1994 (kystlovens ikrafttrædelsesdato), at arealet er udlagt til almindelig byudvikling i kommuneplanens rammer for lokalplanlægningen, at disse rammer er vedtaget af kommunalbestyrelsen før 1. august 1994, og at kommunalbestyrelsen inden 1. august 2006 har vedtaget et forslag til lokalplan i overensstemmelse med rammerne og inden samme dato har indsendt anmodning til Skov- og Naturstyrelsen om at ophæve strandbeskyttelsen/klitfredningen.

Betingelsen om, at de pågældende arealer skal være udlagt til "almindelig byudvikling", skal efter bemærkningerne til lovforslaget forstås således, at arealerne skal være udlagt til boligbyggeri, erhvervsbyggeri, institutionsbyggeri, hotelbyggeri og lignende. Udlæg til offentlige rekreative formål, grønne områder og lignende er ikke udlæg til almindelig byudvikling.

Baggrunden for overgangsordningen er, at der efter fastlæggelsen af de nye beskyttelseslinjer i byzone i overensstemmelse med naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 4, og § 15, stk. 3 (se herom i kapitel 2.2), fortsat vil være åbne byzonearealer i beskyttelseszonerne, som den pågældende kommunalbestyrelse før kystlovens gennemførelse har disponeret for almindelig byudvikling. Hensynet til kommunernes planlægning før kystlovens vedtagelse har været bestemmende for indførelsen af overgangsordningen.

Som nævnt vil ordningen kun gælde i 12 år fra kystlovens almindelige ikrafttræden, dvs. i den periode som efter planloven er forudsat som tidshorizonten for kommuneplanens rammer for lokalplanlægningen. Såvel denne tidsbegrænsning som betingelsen om kommunalbestyrelsens vedtagelse af et lokalplanforslag forinden har sammenhæng med, at ikke udnyttede arealreservationer i en kommuneplan skal ophæves, hvis reservationerne ikke er aktuelle, jf. planlovens § 11 a, stk. 2. En tilsvarende bestemmelse for regionplanernes uudnyttede arealreservationer i kystnærhedszonen findes i planlovens § 6 a, stk. 2.

Overgangsordningen omfatter kun arealer i byzone. I bemærkningerne til lovforslaget er imidlertid anført, at ministeren (Skov- og Naturstyrelsen) vil være opmærksom på, at der kan være et hensyn at tage til kommuner, hvor fastholdelsen af kystarealer i landzone under strandbeskyttelse/klitfredning giver ganske særlige problemer. Denne udtalelse har kun relation til perioden indtil 2006.

Efter overgangsperiodens udløb vil anmodninger om ophævelse af strandbeskyttelse/klitfredning blive behandlet efter de sædvanlige kriterier.

Landarealerne ved en del navnlig mindre havne vil være omfattet af strandbeskyttelse eller klitfredning. Se hertil kapitel 2.2. Miljø- og energiministeren har under Folketingets behandling af kystlovens ændring i 1999 tilkendegivet, at Skov- og Naturstyrelsen vil være indstillet på i forbindelse med en lokalplanlægning at se positivt på en kommunalbestyrelsens ønske om at havnen og/eller havnearealerne skal overgå til anden anvendelse end havneformål. Det er en forudsætning, at den ændrede anvendelse ikke medfører en væsentligt ændret oplevelse af kystlandskabet eller påvirker befolkningens muligheder for at komme ud til kysten.

7. Klageregler

Ved lov nr. 19 af 13. januar 1997 er klagereglerne i naturbeskyttelseslovens § 78 blevet ændret med virkning fra 1. januar 1998. En række afgørelser, som hidtil blev truffet af Skov- og Naturstyrelsen som klageinstans for amtsrådenes og skovdistrikternes afgørelser og af miljø- og energiministeren som klageinstans for styrelsens afgørelser, træffes nu af Naturklagenævnet.

Ændringerne omfatter endvidere en udvidelse af kredsen af klageberettigede for de afgørelser om klitfredningssspørgsmål, som kan påklages. Klageret for alle disse afgørelser tilkommer nu den samme (bredere) kreds, som kan påklage afgørelser efter reglerne om strandbeskyttelse. Se lovens § 86. Kredsen af klageberettigede efter § 86 er yderligere udvidet ved lov nr. 447 af 31. maj 2000 (Implementering af Århuskonventionen m.v.). Denne lov træder i kraft 15. september 2000.

Miljø- og energiministeren har i medfør af naturbeskyttelseslovens § 70 bemyndiget Skov- og Naturstyrelsen til at udøve visse af sine beføjelser efter loven og fastsat regler om adgangen til at påklage styrelsens afgørelser i henhold til denne bemyndigelse. Se hertil den til enhver tid gældende bekendtgørelse om henlæggelse af opgaver og beføjelser til Skov- og Naturstyrelsen, for tiden bekendtgørelse nr. 86 af 31. januar 1999.

På vejledningens område er Naturklagenævnet klageinstans for følgende afgørelser i henhold til naturbeskyttelsesloven i den nye affattelse:

- Skov- og Naturstyrelsens inddragelse af yderligere arealer under klitfredning (§ 9, stk. 1 og 2). Se kapitel 2.4.
- Styrelsens ophævelse af klitfredning (§ 9, stk. 3). Se kapitel 6.
- Styrelsens påbud/forbud om anvendelsesbegrænsninger på klitfredede arealer (§ 11, stk. 1 og 2 og § 27, stk. 2). Se kapitel 4.2.10.
- Styrelsens iværksættelse af foranstaltninger for at dæmpe sandflugt på klitfredede arealer (§ 53, stk. 1). Se kapitel 4.2.9.
- Styrelsens påbud om udførelse af sandflugtsdæmpende foranstaltninger og begrænsning af arealanvendelsen (§ 53, stk. 2).

Se kapitel 2.4 og 4.2.9.

- Styrelsens afgørelser om dispensation fra klitfredningen (§ 65, stk. 1, jf. § 8, stk. 1). Se kapitel 5.
- Amtsrådets afgørelser om dispensation fra strandbeskyttelsen (§ 65, stk. 3, jf. § 15, stk. 1 og 2). Se kapitel 5.
- Amtsrådets afgørelser om godkendelse af den nærmere beliggenhed og ydre udformning af erhvervsmæssigt byggeri på landbrugs- og skovbrugsejendomme og for udøvelse af fiskerierhvervet (§ 15, stk. 5, nr. 7). Se kapitel 4.2.7.

Følgende afgørelser kan påklages til miljø- og energiministeren:

- Skov- og Naturstyrelsens (statsskovdistriktets) afgørelser om godkendelse af den nærmere beliggenhed og ydre udformning af erhvervs- mæssigt nødvendigt byggeri på landbrugs- og skovbrugsejendomme og for udøvelse af fiskerierhvervet (§ 8, stk. 7, nr. 5). Se kapitel 4.2.7. En kommende delegationsbekendtgørelse vil bestemme, at disse afgørelser kan påklages til Naturklagenævnet.

Følgende afgørelser kan ikke påklages:

- Skov- og Naturstyrelsens revision af klitfredningslinjen (§ 8, stk. 6). Se kapitel 2.4.
- Miljø- og energiministerens afgørelser om dispensation til virkeliggørelse af en lokalplan for vindmøller (§ 65, stk. 5). Se kapitel 5.10.
- Skov- og Naturstyrelsens ophævelse af strandbeskyttelsen (§ 69, stk. 1). Se kapitel 6.
- Styrelsens revision af strandbeskyttelseslinjens forløb efter væsentlig tilbagerykning eller tilvækst af kysten (§ 69, stk. 2). Se kapitel 2.3.
- Strandbeskyttelseskommissionens afgørelser om forhåndstilsagn og senere dispensation til tilplantning (bekendtgørelse nr. 801 af 5. oktober 1995, § 4, stk. 3-5). Se kapitel 5.2.

Miljø- og energiministerens afgørelser om det endelige forløb af de nye beskyttelseslinjer (§ 8, stk. 4-5, § 15, stk. 3-4, og § 15 b, stk. 3-4) træffes ved bekendtgørelse og kan således ikke påklages. Se kapitel 2.1.

Bilag 1

TILPLANTNINGSREGLER I OVERSIGTSFORM

EMNE: TILPLANTNING PÅ AREALER MELLEM DEN
HIDTIL GÆLDENDE BESKYTTELSESLINJE OG DEN NYE LINJE*

Nytilplantning (dvs. førstegangstilplantning eller tilplantning mere end 6-7- år efter afdrift)	Gentilplantning (efter at de nye beskyttelseslinjer er trådt i kraft i det pågældende amt)
Nytilplantning før 1/8-1994	Gentilplantning kræver ikke dispensation fra strandbeskyttelsen/klitfredningen
Nytilplantning efter 1/8-1994, men før de nye linjer træder i kraft (mellemprioden)	Gentilplantning kun efter dispensation fra strandbeskyttelsen/klitfredningen
Overgangsordning om nytilplantning i mellemprioden for ejendomme, hvor størstedelen vil ligge inden for de nye beskyttelseslinjer. Se nærmere bkg. nr. 801 af 5 oktober 1995	Ret til gentilplantning forudsætter forhåndstilsagn fra Strandbeskyttelseskommissionen samt kommissionens endelige tilladelse efter linjernes ikrafttræden
Nytilplantning efter linjens ikrafttrædelse kræver dispensation fra beskyttelseslinjerne	Gentilplantning kræver dispensation, medmindre dispensationen til nytilplantning tillige omfattede en ret til gentilplantning efter afdrift

*Nytilplantning af arealer, der ligger inden for den gældende beskyttelseslinje, dvs. 100 m-linjen eller en reduceret linje, kræver altid tilladelse, uanset hvornår det sker.

Se kapitel 4.2.2 og 4.2.3 samt kapitel 5.2

Bilag 2

Bekendtgørelse om en overgangsordning vedrørende beplantning på jordbrugsejendomme indenfor klitfrednings- og strandbeskyttelseslinien

I medfør af §§ 8, 15, 15 a, 15 b, stk. 2, 15 c, stk. 4 og § 15 d i

lov nr. 9 af 3. januar 1992 om naturbeskyttelse med de ændringer,

der følger af lov nr. 439 af 1. juni 1994 fastsættes følgende:

§ 1. Den strandbeskyttelseskommission, som er nedsat i medfør af naturbeskyttelseslovens § 15 a, kan efter reglerne i denne bekendtgørelse, uanset bestemmelsen i naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 1 og § 15, stk. 1, meddele tilladelse til beplantning på jordbrugsejendomme i området mellem den klitfrednings- og strandbeskyttelseslinie, som er gældende ved bekendtgørelsens ikrafttræden og de udvidede beskyttelseslinier, som sættes i kraft efter Strandbeskyttelseskommissionens gennemgang.

§ 2. Når undtagelse fra beplantningsforbudet i naturbeskyttelseslovens § 8 eller § 15 må anses for væsentligt for en ejendoms drift som jordbrugsejendom, og når 80 pct. eller mere af ejendommen er beliggende indenfor den udvidede klitfrednings- eller strandbeskyttelseslinie, kan Strandbeskyttelseskommissionen give tilladelse til beplantning, som varetager egentlige jordbrugshensyn.

Stk. 2. Tilladelse kan ikke gives til beplantning, der kun tjener som vildtplantning, ligesom tilladelse ikke kan gives til plantning af energibevoxsning i kort omdrift, såsom pil, elefantgræs og lignende.

Stk. 3. Når drift med beplantning må anses for umuliggjort på hele ejendommen, kan Strandbeskyttelseskommissionen i ganske særlige tilfælde gøre undtagelse fra beplantningsforbudet, uanset at en mindre del end 80 pct. af ejendommen er beliggende indenfor de udvidede beskyttelseslinier.

Stk. 4. Når særlige landskabelige hensyn taler herfor kan Strandbeskyttelseskommissionen knytte betingelser til en tilladelse til beplantning, herunder at der alene kan tillades beplantning i bestemte dele af det beskyttede område.

§ 3. En tilladelse efter § 2 er tidsubegrænset.

Stk. 2. En tilladelse efter § 2 til plantning af juletræer skal indeholde vilkår om, at disse bevoxsninger til stadighed skal afdrives senest 12 år efter, at kulturen er anlagt.

§ 4. Ansøgning om beplantning skal indgives til amtsrådet senest 4 uger efter at Strandbeskyttelseskommissionens forslag til beskyttelsesliniernes forløb i amtskommunen er offentliggjort, jf. naturbeskyttelseslovens § 15 a og § 15 b.

Stk. 2. Amtsrådet videresender ansøgningen til Strandbeskyttelseskommissionen med en indstilling.

Stk. 3. Såfremt kommissionen beslutter, at der skal gøres undtagelse fra forbudet, meddeler kommissionen herefter ansøgeren forhåndstilsagn herom.

Stk. 4. Når miljø- og energiministeren samlet sætter de udvidede beskyttelseslinier i kraft, meddeler kommissionen ansøgeren endelig afgørelse om undtagelse fra beplantningsforbudet i naturbeskyttelseslovens § 8 eller § 15.

Stk. 5. Kommissionens afgørelse kan ikke indbringes for nogen anden administrativ myndighed.

§ 5. Bekendtgørelsen træder i kraft den 15. oktober 1995.

Stk. 2. Bekendtgørelsen vil blive ophævet samtidig med at miljø- og energiministeren træffer bestemmelse om Strandbeskyttelseskommissionens nedlæggelse.

Miljø- og Energiministeriet, den 5. oktober 1995

Bilag 3

Bekendtgørelse om retningslinjer for fastlæggelsen af klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjers forløb

I medfør af § 15b, stk. 6 og 7, i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbekendtgørelse nr. 835 af 1. november 1997, som ændret ved lov nr. 478 af 1. juli 1998 og lov nr. 282 af 12. maj 1999, fastsættes:

§ 1. Den i medfør af naturbeskyttelseslovens § 15a nedsatte strandbeskyttelseskommission, som skal gennemgå samtlige danske kyststrækninger med henblik på at indstille til miljø- og energiministeren, hvor den udvidede klitfrednings- og strandbeskyttelseslinje skal forløbe, vurderer efter reglerne i denne bekendtgørelse

1) hvor beskyttelseslinjerne bør fastlægges nærmere kysten end 300 meter - i sommerhusområder nærmere kysten end 100 meter, og

2) hvor beskyttelseslinjerne ikke bør gælde.

§ 2. Strandbeskyttelseslinjen skal fastlægges 300 meter fra begyndelsen af den sammenhængende landvegetation, jf. dog stk. 4, medmindre forhold som nævnt i §§ 3-7 gør sig gældende.

Stk. 2. Klitfredningslinjen skal fastlægges 300 meter fra den inderste grænse af strandbredderne langs Skagerak og Vesterhavet i Nordjyllands, Viborg, Ringkøbing og Ribe Amtskommuner og strandbredden på Rømø i Sønderjyllands Amtskommune, jf. dog stk. 4, medmindre forhold som nævnt i §§ 3-7 gør sig gældende.

Stk. 3. Hvis der er klitdannelser i området, kan klitfredningslinjen dog ikke fastlægges nærmere end 100 m fra de klitfredede strandbredder.

Stk. 4. I områder, der er fastlagt som sommerhusområder, skal klitfredningslinjen fastlægges 100 meter fra de i stk. 2 nævnte strandbredder, medmindre forhold som nævnt i §§ 3-7 gør sig gældende, og strandbeskyttelseslinjen skal fastlægges 100 meter fra begyndelsen af den sammenhængende landvegetation, medmindre forhold som nævnt i §§ 3-7 gør sig gældende.

Stk. 5. Ved fastlagte sommerhusområder forstås områder, som i en bygningsvedtægt, byplanvedtægt eller ved lokalplan er udlagt til sommerhusområde, samt områder med sommerhusbebyggelse i landzone, der fremgår af de ajourførte oversigter over sommerhusområder, som er udsendt i forbindelse med cirkulære af 28. august 1981 om planlægning af ferie- og fritidsbebyggelse.

§ 3. Når Strandbeskyttelseskommissionen vurderer, at administrationen af en beskyttelseslinje i et af § 2, stk. 1 eller stk. 2, omfattet område på grund af sammenhængende bebyggelse eller anden intensiv udnyttelse er uden betydning for formålet med beskyttelseslinjerne, skal området indstilles undtaget fra de udvidede beskyttelseslinjer.

Stk. 2. Hvor det i stk. 1 nævnte område er beliggende som mindre klynger af bebyggelse eller lignende inden for beskyttelseszonen, fastlægges der beskyttelseslinjer hele vejen rundt om det undtagne område, medmindre en fastlæggelse bag ved det undtagne område er uden betydning for formålet med beskyttelseslinjerne.

§ 4. Når administrationen af de beskyttelseslinjer, som gælder den 15. oktober 1995, på grund af sammenhængende bebyggelse eller anden intensiv udnyttelse af et område er uden betydning for formålet med beskyttelseslinjerne, kan Strandbeskyttelseskommissionen indstille beskyttelseszonen begrænset eller helt ophævet.

Stk. 2. I områder, der er fastlagt som sommerhusområder, kan beskyttelseslinjerne i de i stk. 1 nævnte tilfælde ikke fastlægges nærmere kysten end flugtende med sommerhusenes facade/gavl mod kysten, jf. dog § 7.

§ 5. Ubebyggede byzonearealer, som er beliggende i tilknytning til eksisterende bymæssig bebyggelse, skal indstilles undtaget fra de udvidede beskyttelseslinjer, medmindre der er tale om større, åbne arealer af væsentlig betydning for kystlandskabet.

§ 6. Er der vedtaget en lokalplan eller en byplanvedtægt for et område omfattet af § 2, stk. 1 eller stk. 2, vurderer Strandbeskyttelseskommissionen endvidere, hvorvidt lokalplanen eller byplanvedtægten bør føre til reduktion eller ophævelse af beskyttelseslinjerne.

Stk. 2. Områder, hvor en lokalplan eller byplanvedtægt friholder landskabskiler eller større arealer som ubebyggede friarealer, eller hvor der er åbnet mulighed for en meget ekstensiv udnyttelse, skal, medmindre væsentlige konkrete forhold taler herimod, være omfattet af de udvidede beskyttelseslinjer.

Stk. 3. Eksisterende offentlige lufthavne, jf. lov om luftfart, skal ikke være omfattet af beskyttelseslinjerne.

§ 7. For kyststrækninger, som den 15. oktober 1995 er uden strandbeskyttelseslinje, kan Strandbeskyttelseskommissionen kun indstille fastlæggelse af en strandbeskyttelseslinje, hvis baggrunden for den manglende strandbeskyttelse skønnes ikke længere at være til stede.

Stk. 2. For kyststrækninger, hvor der den 15. oktober 1995 er fastlagt en strandbeskyttelseslinje i kortere afstand fra basislinjen end 100 meter, skal Strandbeskyttelseskommissionen indstille, at strandbeskyttelseslinjen fastlægges med det hidtidige forløb, medmindre baggrunden for beskyttelseszonens begrænsning skønnes ikke længere at være til stede, jf. dog § 4.

§ 8. For at beskyttelseslinjerne kan få et hensigtsmæssigt forløb, kan Strandbeskyttelseskommissionen i sin indstilling, når ingen væsentlige hensyn taler imod, foretage mindre justeringer af linjernes forløb inden for 300 m fra basislinjen

§ 9. Strandbeskyttelseskommissionens sekretariat kan indhente oplysninger fra offentlige registre, herunder i elektronisk form, om navne og adresser på ejere af ejendomme, der er omfattet af kommissionens forslag, til brug for kommissionens underretning af de berørte lodsejere efter naturbeskyttelseslovens § 15b, stk. 1.

§ 10. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. august 1999. Samtidig ophæves bekendtgørelse nr. 800 af 5. oktober 1995 om retningslinjer for fastlæggelsen af klitfrednings- og strandbeskyttelseslinjens forløb.

Stk. 2. Denne bekendtgørelse vil blive ophævet, samtidig med at miljø- og energiministeren træffer bestemmelse om Strandbeskyttelseskommissionens nedlæggelse.

Miljø- og Energiministeriet, den 25. juni 1999

Svend Auken

Bilag 4

Bekendtgørelse om klitfredning

I medfør af § 8, stk. 6 og 7, § 27, stk. 3, § 70, § 78, stk. 5, § 87, stk. 4, og § 89, stk. 3, i lov nr. 9 af 3. januar 1992 om naturbeskyttelse, som senest ændret ved lov nr. 19 af 13. januar 1997, fastsættes:

§ 1. Udover de forbud, der er nævnt i § 8 i lov om naturbeskyttelse, er det på klitfredede arealer ikke tilladt at

- 1) fjerne eller beskadige træer, planter eller indretninger, der tjener til sandflugtens dæmpning,
- 2) køre med motorkøretøjer, herunder knallerter, uden for lovligt anlagte veje,
- 3) campere, opstille telte, bænke eller faste indretninger,
- 4) foretage gravearbejde,
- 5) afbrænde vegetation, kvas eller lignende, og
- 6) cykle, ride eller færdes med heste uden for lovligt anlagte veje.

Stk. 2. Reglerne i stk. 1 gælder ikke landbrugsmæssig drift af arealer, der indtil den 1. juli 1992 lovligt har været anvendt landbrugsmæssigt.

Stk. 3. Reglerne i stk. 1, nr. 2, 5 og 6, gælder ikke på den ubevoksede strandbred.

Stk. 4. Skov- og Naturstyrelsen kan gøre undtagelser fra forbudene i stk. 1.

§ 2. Ejeren af et klitfredet areal kan forbyde offentlig færdsel uden for vej og sti på den del af grunden, der ligger nærmest ved beboelsesbygninger. Arealets nærmere udstrækning og afmærkning skal være godkendt af Skov- og Naturstyrelsen.

§ 3. Skov- og Naturstyrelsens afgørelser efter § 1, stk. 1, jf. stk. 4, og § 2 kan indbringes for Naturklagenævnet, der har den endelige administrative afgørelse, jf. §§ 86 - 87 i naturbeskyttelsesloven.

§ 4. Reglerne i naturbeskyttelseslovens § 8, stk. 1, og bekendtgørelsens § 1, stk. 1, gælder ikke for

1) diger, høfder, bølgebrydere og andre foranstaltninger, der udføres som led i en kystbeskyttelse af flere ejendomme langs kysten, og hvortil der på forhånd er meddelt tilladelse i henhold til lov om kystbeskyttelse, og

2) sådanne mindre bade- og bådebroer, der er omfattet af § 2 i Trafikministeriets bekendtgørelse nr. 489 af 28. september 1981.

§ 5. Overtrædelse af bekendtgørelsens § 1, stk. 1, samt tilsidesættelse af vilkår fastsat i en tilladelse efter § 1, stk. 4, straffes efter reglerne i § 89 i lov om naturbeskyttelse med bøde. Straffen kan stige til hæfte eller fængsel i indtil 1 år, hvis overtrædelsen er begået forsætligt eller ved grov uagtsomhed, og hvis der ved overtrædelsen er

1) voldt skade på de interesser, som loven tilsigter at beskytte, jf. lovens § 1 og § 2, eller fremkaldt fare derfor, eller

2) opnået eller tilsigtet en økonomisk fordel for den pågældende selv eller andre, herunder ved besparelser.

§ 6. Bekendtgørelsen træder i kraft den 1. september 1997.

Stk. 2. Bekendtgørelse nr. 552 af 22. juni 1992 om klitfredning ophæves.